

PUU WOODHOLZBOIS

2/2010

30
VUOTTA
YEARS

Styled by Effex.

We offer products for living, building and packaging.
With natural strength, durability and timeless appearance of wood.

Like the Designer Wood Panelling called Effex. Take a closer look at www.effex.fi and www.storaenso.com/woodproducts

STORAENSO

SISÄLLYS CONTENT

PÄÄKIRJOITUS LEADER

- 3 **Miltä talo näyttää?**
What does a house look like?
Pekka Heikkinen

UUTTA WHAT'S NEWS

- 4 **Luja ja jäykkä Kerto-aluskatelevy**
Strong and Stiff Kerto Roof Boarding
- 4 **Uusi Ekovillalevy on valmis**
New Ekovilla Board Released
- 4 **Puinen Myllysilta?**
What about a Wooden Bridge?
- 5 **Joutsenmerkki lämpökäsitellylle puulle**
Swan Eco-Label for Heat-Treated Timber
- 5 **Uutta muotoilua Lauta Oy:n paneelimallistoon**
New Designs for the Lauta Panelling Range
- 5 **Luukku-talo Madridissa**
Luukku House for Madrid

RAKENNETTU BUILT

- 6 **Kuokkalan kirkko**
Kuokkala Church
Anssi Lassila, Teemu Hirvilammi & Jani Jansson
- 10 **Kirkon rakenteista**
The Structure of the Church
Juha Elomaa, Antti Oikari

- 14 **SALLILA Seurakuntakeskus**
Parish Centre
Jukka Koivula
- 18 **Vuoristokappeli**
Mountain Chapel
Andreas Cukrowich
- 24 **Tyrvään Pyhän Olavin kirkon maalaukset**
Church Paintings
St. Olaf's Church in Tyrvää
Pekka Heikkinen
- 30 **E3 Puukerrostalo**
Tarja Nurmi

PUUSTA FROM WOOD

- 36 **Evowood – visuaalista vaihtelua – for Visual Variation**
Jouni Kivelä
- 38 **Vaneritaidetta Shanghain maailman- näyttelyssä**
Plywood Art Wows the Shanghai Expo
Pekka Heikkinen

- 39 **Panu Kailalle elämäntyöpalkinto**
Lifetime Achievement Award for Panu Kaila

- 40 **Puun syy!**
Wood Works!
Teija Isohauta

TULOSSA COMING

- 42 **Senioritalo OMATOIMI**
A Senior Citizens' Block
Markku Karjalainen, Ulla-Maija Humpi, Pekka Heikkinen
- 44 **Vierumäen puukerrostalot**
Wooden Apartment Block at Vierumäki
Pekka Heikkinen

PROFIILI PROFILE

- 46 **Tekijät**
Credits
- 47 **www.puuinfo.fi**
- 48 **Hyvää ja kestävä**
Good Quality and Long-Lasting
Pekka Heikkinen

Kansi Puolan paviljongin vanerileikkauksia Shanghain maailmannäyttelyssä

Cover CNC-crafted plywood in Poland's pavilion in Shanghai Expo 2010 Kuva Photograph Koskisen Oy

www.PUUINFO.fi

PEFC/02-44-08

Kestävän metsätalouden edistämiseksi
Lisätietoja www.pefc.fi

PUU-lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset pyydetään tekemään Puuinfo nettisivuilta löytyvällä lomakkeella. Lomake löytyy osoitteesta www.puuinfo.fi etusivun alareunasta kohdasta tilaa PUU-lehti.

Kestotilauksessa toivotaan ilmenevän henkilön/yhteisön ammatti/toimiala sekä mahdollinen jäsenyys alan yhdistyksissä. Osoitteen muuttuessa pyydetään ilmoittamaan tilausnumero osoitelipukkeesta. Mikäli osoitteenmuutos tehdään posttiin, ei erillistä ilmoitusta tarvitse tehdä.

Lehti ilmestyy vuonna 2010 neljä kertaa ja on maksuton tilaajille Suomessa. Tilausmaksu (4 numeroa) Eurooppaan on 32 € ja Euroopan ulkopuolelle 36 €.

Subscriptions and Changes of Address

If you would like to subscribe to **PUU** magazine or change your address, please complete the form on Puuinfo's website.

The form can be found at www.puuinfo.fi in the Subscriptions to **PUU** magazine section on the bottom of the start page

The subscription fees for four issues are 32 euros in Europe and 36 euros outside Europe. It has four issues in 2010.

Julkaisija Publisher

Puuinfo Oy & Puuinformaatio ry
PL 284, 00171 Helsinki
Puh./Tel. +358 9 686 5450 info@puuinfo.fi

Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti

Kustantaja Publisher

Aksomatic Oy
ISSN 0357-9484

Toimituspäällikkö Editorial Manager

Marja Korpivaara marja.korpivaara@aksomatic.fi

Ilmoitusmyynti Advertising

Puuinfo Oy, Henni Rousu henni.rousu@puuinfo.fi
Puh. Tel. +358 9 6865 4517

PUUPALKINTO 2010

Puuinformaatio ry kutsuu suunnittelijoita, rakennuttajia, rakentajia sekä muita rakennetusta ympäristöstä kiinnostuneita tekemään ehdotuksia vuoden 2010 Puupalkinnon saajaksi. Puupalkinto annetaan rakennukselle, sisustukselle tai rakenteelle, joka edustaa korkealaatuista suomalaista puuarkkitehtuuria tai jossa puuta on käytetty innovatiivisella tavalla. Tänä vuonna palkintolautakunta kiinnittää erityistä huomiota energia- ja ympäristöasioihin. Ehdotettavien kohteiden tulee valmistua heinäkuun 2010 loppuun mennessä.

Vapaamuotoiset ilmoittautumiset tulee toimittaa Puuinformaatioon **16.8.2010 mennessä**. Liittää ehdotukseen lyhyt selostus kohteesta sekä sitä selventäviä valokuvia ja piirustuksia.

Palkintolautakunta valitsee ehdolle noin kymmenen kohdetta, jotka esitellään Puuinfon internet-sivuilla. Puupalkinnon saaja julkistetaan 11.11.2010 Puupäivillä Helsingin Wanhassa Satamassa.

PUUPALKINTO 2009
Seurasaaren ulkomuseon
rakennuskonservointikeskus.
Helsinki
Seppo Häkli

www.PUUINFO.fi

PUUINFORMAATIO RY PL 284 – 00171 Helsinki | LÄHETYSKUOREEN TULEE MERKITÄ ”Puupalkinto 2010”
TAI S-POSTITSE info@puuinfo.fi | LISÄTIETOJA ANTAA TOIMITUSJOHTAJA Mikko Viljakainen | PUH. 040-526 6413

PUUPÄIVÄ

Helsingin Wanhassa Satamassa

Puurakentamisen
ja -arkkitehtuurin
huipputapahtuma

Mukana mm.

- Ratkaisut
puukerrostalorakentamiseen
- Spirit of Nature 2010
-arkkitehtuuripalkinnonsaaja

www.PUUINFO.fi

MILTÄ TALO NÄYTTÄÄ? WHAT DOES A HOUSE LOOK LIKE?

Käännös Translation: Aac Noodi Oy

Kuokkalan kirkon arkkitehteja pyydettiin suunnittelemaan kirkon näköinen kirkko. Miten toiveeseen voi vastata, kun maailma on täynnä erinäköisiä kirkkoja! PUU-lehdessä on neljä erilaista näkemystä kirkkoarkkitehtuurista. Ainakin Tyrvään Pyhän Olavin kirkko näyttää kirkolta, vaikka sen sisätiloissa odottaa yllätys...

Nyt puhutaan puukerrostaloista. Tavoitteena on löytää kustannustehokas ja kilpailukykyinen rakentamistapa sekä kyseenalaistaa betonikerrostalon monopoli. Hyviä tavoitteita, mutta miksi kukaan ei kysy, miltä puukerrostalo näyttää?

Ruotsalaiset ovat rakentaneet viime vuosina 20 000 puukerrostaloasuntoa. Rakennettuja esimerkkejä on paljon, mutta monia vaivaa perisynti – ne näyttävät betonikerrostaloilta.

Asukkaille pitää tarjota enemmän. Puukerrostalolle pitää löytää luonteva ja kestävä arkkitehtoninen ilme, joka ei ole sama kuin betonitaloissa. Ei ainakaan samanlainen kuin 60- ja 70-lukujen betonilähiöissä.

Eikä saa unohtaa asumista. Asuntosuunnittelun vakioratkaisut voi jättää betonirakentajille ja tehdä uudenlaisia, viihtyisiä puukerrostalokoteja.

Berliiniläisarkkitehdit Tom Kaden ja Tom Klingbeil näyttävät suuntaa sivulla 30.

Miltä puukerrostalo näyttää? Se selviää suunnittelemalla ja rakentamalla esimerkkejä. Viisi ehdotusta aiheesta esitellään lehden lopussa.

Arkkitehtiopiskelija Pekka Pekkalan luonnos senioritaloksi Saarijärvelle on onnistunut esimerkki. Sivulla 42 esitelty talo näyttää pikemmin päällekkäin ja limittäin rakennettuilta pientaloilta kuin kerrostalolta.

Kiinteistöliiton kehityspäällikön Jari Virran mukaan talonrakentajat kysyvät häneltä kaksi kysymystä: Miltä talo näyttää? Paljonko se maksaa? Kysymykset esitetään aina tässä järjestyksessä.

Ehdotan, että lopetetaan vähäksi aikaa rahasta puhuminen. Uskotaan tekniikan tohtori Virtaa ja ruvetaan miettimään, miltä puukerrostalo näyttää ja miltä siellä tuntuu asua. Kun puutalon arkkitehtuurista löydetään markkinaavallti, on sen jälkeen helppoa miettiä, miten talo toteutetaan.

Ja mihin hintaan.

Pekka Heikkinen

Arkkitehti SAFA

Ps. Saarijärven seudun asumisoikeusyhdistys ehdotti itse senioritalon rakentamista puusta. Jos asiakkaat saisivat päättää...

The designers of Kuokkala Church, Finland, were presented with the expressed request for a church that looks like a church. This, in a world of hugely varied and contrasting church design, placed the architects in a predicament.

This edition of PUU magazine presents four perspectives of church architecture. St. Olaf's Church in Tyrvää, is one. The church certainly looks every bit like a church, yet a surprise awaits within...

Current talk is about wooden apartment buildings and the goal of finding cost-efficient building methods and challenging the monopoly of concrete construction. All highly commendable objectives. But nobody is asking the essential question of how should these wooden apartment buildings look?

The Swedes have built 20,000 dwellings in wooden high-rise buildings over the past five years alone. While this achievement is impressive, many of these have fallen foul to a familiar blight – they look far too much like concrete blocks.

People must be offered more. A lasting architectural character, distinct from concrete construction, must be found for

wooden multi-storey buildings. Whatever this will be, a replication of the concrete suburbs of 60s and 70s must, at least, be avoided.

People's homes must not be left out of the equation, either. Let us leave the formulaic house design to the concrete builders, let us create brand new kinds of high-rise wooden homes.

So what should these wooden high-rises look like? The answer is found by building working examples, such as the five pioneering proposals presented at the end of this edition.

According to Jari Virta, Development Manager of the Finnish Real Estate Federation, housing developers always ask him two questions: What does it look like? and What will it cost? Always the same two questions, always in that order.

I propose that we stop focussing on the price tag and start thinking more about what wooden apartment buildings should look like and what they should be like to live in. Once the architecture is established as a market asset, we will have a freer hand to consider how to go about building them.

And at what price.

Pekka Heikkinen

Architect SAFA

UUTTA WHAT'S NEWS

Luja ja jäykkä Kerto- aluslatalevy

Strong and Stiff Kerto Roof
Boarding

Kerto-Kate on vedeneristeen alus-
rakenteeksi suunniteltu levy. Se on
kauttaaltaan suojakäsitelty ja pontat-
tu pitkiltä sivuiltaan.

Levyn paksuudet ovat 15 ja 18 mm.
Vakiokoot ovat 2400 / 2700 / 3600 x
1200 / 2500 mm. Muita levykokoja on
saatavana tilauksesta.

Kerto-Kate on lujuudeltaan ja jäyk-
kyydeltään erinomainen. Materiaalina
ovat lujuuslajitellut Kerto-viilut, jot-
ka liimataan ristikkäin. Pintaviilujen
syynsuunta on levyn pituussuuntaan.

Kerto-Kate soveltuu myös jäykis-
tävien kattojen, seinien ja lattioiden
kantavaksi levyksi. Seinissä levyä käy-
tetään pintalevyn alustana mekaani-
sen kestävyiden lisäämiseksi.

Kerto-Kate is a new roofing board,
that can be used as a waterproof sub-
strate for roofing. The board is impreg-
nated throughout and is tongued and
grooved on its long sides.

The thicknesses of the board is 15
and 18 mm. Standard sizes are 2400 /
2700 / 3600 x 1200 / 2500 mm. Other
sizes are available to special order.

Kerto-Kate has excellent strength
and stiffness. The board is built up of
strength-graded Kerto veneers glued
together at right angles.

Kerto-Kate can also be used as a
load-bearing or for stiffening board.
In walls, the board can be used as a
substrate for surface boarding to give
mechanical durability.

Info: Olli Rojo, Metsäliiton
Puutuoteollisuus +358 50 598 7276,
olli.rojo@finnforest.com

Uusi Ekovillalevy on valmis New Ekovilla Bboard Released

Ekovillalevy on puukuidusta valmistet-
tu, pehmeä lämmöneristelevy, jonka
leikattavuus on erinomainen ja jota on
miellyttävä käsitellä.

Levyn mitat ovat 870 x 565 mm ja
sitä on saatavana 50, 75, 100, 125 ja
150 mm paksuisena. Ekovillalevy on
valmistettu uusiutuvasta puuraaka-ai-
neesta. Levyn valmistus kuluttaa erit-
tään vähän energiaa, ja se tasaa sisäil-
man kosteusvaihteluita.

Ekovilla on rakentanut tuotantolin-
jan, jonka alkupäässä levyjen puukuitu-
raaka-aine, palonestoaine ja sidosaineet
syötetään myllyyn. Loppupäässä kuor-
malavoille sidotut valmiit tuotepakka-
ukset ajetaan trukilla lastaukseen.

Ekovilla boards are the latest thing in
insulation. The soft insulation boards
made of wood fibre are easy to cut and
pleasant to handle.

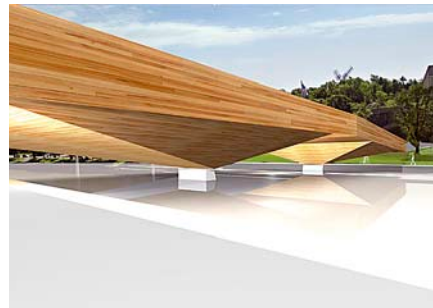
Board dimensions are 870 x 565 mm
and it is available in thicknesses of 50,
75, 100, 125 and 150 mm. Ekovilla
boards are made from recycled wood-
fibre. Manufacture consumes very little
energy and the board helps to even out
humidity variations in indoor air.

At the beginning of the production
line the wood-fibre is fed into a mill
along with a binding agent and fire re-
tardant. At the end of the line, the fin-
ished product packages are transferred
to the loading area by fork-lift trucks.

Info: Mika Ervasti, +358 400 639 390,
mika.ervasti@ekovilla.com
Jaakko Koskinen, +358 40 553 0939,
jaakko.koskinen@ekovilla.com
www.ekovilla.com.

Puinen Myllysilta?

What about a Wooden
Bridge?

Metsänomistajien liitto on ehdottanut
Turun Myllysilian korvaamista kotimai-
sesta puusta tehdylä liimapuupalkkisil-
lalla. Liitto on teettänyt luonnossuun-
nitelman vahvistamaan ehdotustaan.

Puusillasta muodostuisi maamerk-
ki, joka ilmentäisi sekä Turun historiaa
että ympäristöystävällistä tulevaisuut-
ta. Sillassa olisi kolme aukkoa ja kaksi
kantavaa tukea keskellä. Väliin jäisi 34
metrin levyinen kulkuaukko.

Puurakenteisista silloista esimerkki-
nä on valtatie viiden Vihantasalmen lä-
hes 200-metrinen silta Mäntyharjulla.
Lisäksi näyttäviä puusilloja löytyy
muun muassa Norjasta, Hollannista ja
Ranskasta

The Finnish Forest Owners' Association
has proposed that the Myllysilta Bridge
in Turku should be replaced with a new
bridge of laminated timber beams made
in Finland. The Association has commis-
sioned a sketch design to back up their
proposal. The bridge would have three
arches and two load-bearing supports
in the river. The navigable opening in
the middle would be 34-metres wide.

Good example of a timber bridge
is the 200-metre long Vihantasalmi
Bridge on Highway 5 at Mäntyharju.
Fine wooden bridges have also been
built in Norway, Holland and France.

Info:

Metsänomistajien liitto Länsi-Suomi ry
Marko Mäki-Hakola
www.mhy.fi
www.pook.fi

Joutsenmerkki lämpökäsitellylle puulle Swan Eco-Label for Heat- Treated Timber

Lunawood Oy:n lämpökäsitellylle puutavaramalle on myönnetty Joutsenmerkki. Lämpökäsittelyn yhteydessä ei käytetä kemikaaleja – ainoastaan vesihöyryä ja korkeita lämpötiloja. Näin puusta ei vapaudu myrkyllisiä aineita, tuote on kierrätettävä ja jättepalat voi polttaa normaalisti.

Joutsenmerkitty lämpöpuu on vaihtoehto kyllästetyille puutavaramalle. Se on tuotettu kestävä metsänhoidon periaatteiden mukaisesti. Se ei sisällä raskasmetalleja tai torjunta-aineita, eikä se ole ongelmajätettä. Joutsenmerkki kertoo myös, että puutavaran biologinen kestävyys on testatusti hyvä. Puutavara kuuluu luokkaan 2 eli ”kestävä”.

The heat-treated timber has been granted the right to use the Swan eco-label. No chemicals are used in conjunction with the heat treatment – only steam and high temperatures. This means that no poisonous substances are released from the timber, the product is fully recyclable and waste billets can be burned in the normal way.

Heat-treated timber is an alternative to preservative-impregnated timber. It is produced according to the principles of sustainable forestry. It contains no heavy metals or pesticides, nor is it hazardous waste. The Swan eco-label also tells you that the biological sustainability of the timber has been proved to be sound. The timber is graded Class 2, i.e. ‘sustainable’.

info: Oy Lunawood Ltd
pekka.vaatainen@lunawood.fi
www.lunawood.fi

Uutta muotoilua Lauta Oy:n paneelimallistoon New Designs for the Lauta Panelling Range

Lauta Oy:n paneelien sarjaan on tullut uusi Tuuli-tuoteperhe, jossa on kolme erilaista paneelia: Aava, Loimu ja Väre. Muotoilussa on tulkittu tuulen aiheuttamaa väreilyä veden pinnalla.

Aava-paneeli on koko leveydeltään kovera, Loimu kaartuu koverasti muodostaen keskelle kohouman ja Väreän pinnalla on kolme lainetta.

Paneeli toimitetaan puuvalmiina tai tilaajan toiveen mukaan pintakäsiteltynä. Tuuli-paneelit ovat normaaleja sisustuspaneelleja paksumpia. Pontin vahvuus estää käsittelyn aikaiset lohkeamiset ja piilonaulauksesta tulee tukeva. Materiaalina on hyvälaatuinen, oksainen kuusi.

Lauta have introduced a new family of products known as the Tuuli range to add to their panelling series. The new range consists of three panels: Aava, Loimu and Väre. The new designs emulate the ripples on the surface of water caused by the wind.

The Aava panel is concave for its entire width, while the Loimu has two concave elements with a raised section in the centre. The surface of the Väre panel consists of three ripples.

The panelling is supplied either unfinished or finished. The Tuuli range panels are thicker than conventional interior panelling. The thickness of the tongue prevents splitting during the fixing stage. The material used is good quality knotty spruce.

Info: Lauta Oy, Hannu Kallonen
+358 500 737 475 hannu.kallonen@lauta.fi
www.lauta.fi/tuotteet

Luukku-talo Madridissa Luukku House for Madrid

Aalto-yliopistossa on kahden vuoden ajan valmistauduttu Solar Decathlon Europe 2010 -kilpailuun, joka käydään 18.–27.06.2010. Suomen kilpailutalo Luukku pakattiin toukokuun lopussa ja lähetettiin Madridiin, jossa rakennus kootaan Villa Solar-näyttelyalueelle.

Energiat ehokkaan rakentamisen kymmenottelussa 20 yliopiston joukkueet esittelevät työtään sekä yleisölle että kilpailun tuomaristolle, jonka arkkitehtijäsenet ovat Glenn Murcutt, Louisa Hutton ja Francisco Mangado.

Luukku-talo on suunniteltu opiskelijavoimin. Se edustaa suomalaista osuamista ja innovaatioita sekä monipuolista puunkäyttöä ja puuarkkitehtuuria.

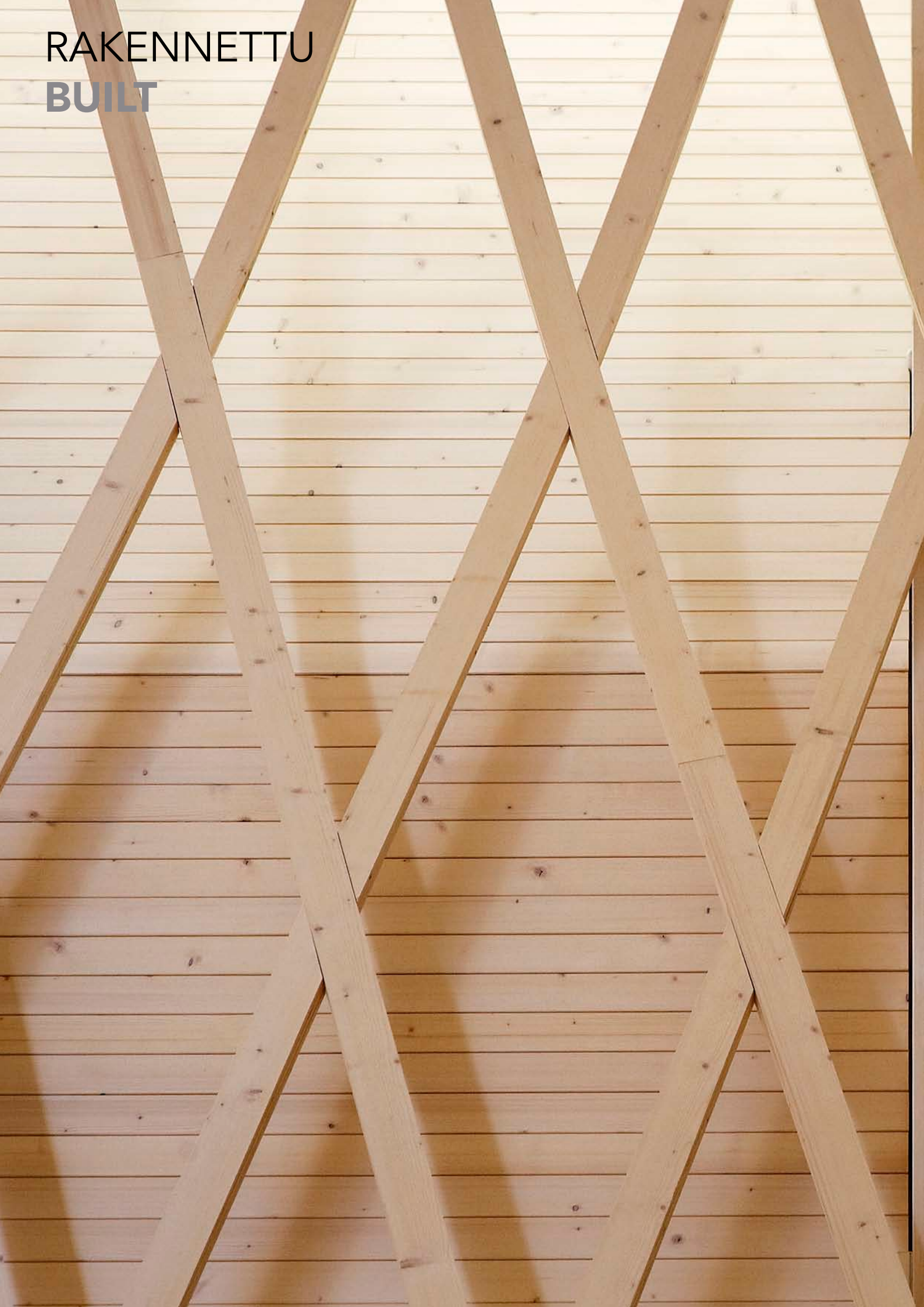
For two years now, the Aalto University has been preparing for the Solar Decathlon Europe 2010 competition between June 18 and June 27, 2010. At the end of May the Finnish Luukku House was sent off to Madrid, where it will be assembled in the Villa Solar exhibition area.

In this decathlon of energy-efficient building, 20 university teams will be presenting their work to the competition jury and to the public. The architects on the jury are Glenn Murcutt, Louisa Hutton and Francisco Mangado.

The Luukku House has been designed by students. It represents Finnish know-how and innovation and a variety of ways of using wood in architecture.

info: yrsa.cronhjort@tkk.fi
kimmo.lylykangas@arkilylykangas.com
www.sdeurope.org
www.sdfinland.com

RAKENNETTU
BUILT

Lassila Hirvilammi Arkkitehdit Oy
Luonti Arkkitehdit Oy
Ramboll Finland Oy

KUOKKALAN KIRKKO KUOKKALA CHURCH

Jyväskylä

Teksti Text: Anssi Lassila, Teemu Hirvilammi & Jani Jansson

Käännös Translation: Aac Noodi Oy

Valokuvat Photographs: Mikko Auerniitty, Jussi Tiainen, Rambol Oy

Seurakunnan toiveena oli rakentaa kirkon näköinen kirkko. Ehdotimme kompaktia, veistoksellista rakennusta, jossa kaikki toiminnot ovat tunnistettavan hahmon sisällä. Kirkko on meidän aikamme arkkitehtuuria, mutta siinä on viittauksia rakennusperinteeseen suodatettuna ja uudelleen tulkittuina.

Itä-länsi-suuntainen kirkko sijoittuu keskelle Kuokkalan toria. Ulkoportaot ja muurit ovat graniittia. Torille työntyvä kellotorni viitoittaa tien kohti pääsisäänkäyntiä.

Rakennus on verhoiltu limittäin ladotulla liuskekivellä. Kokonaisuutta täydentävät sisääntulojen puiset ja kupariset yksityiskohdat. Kivisen ulkooverhouksen ja puisen sisäarkkitehtuurin kontrasti on viritetty soimaan harkituilla materiaalivalinnoilla.

Toiminnot ovat kolmessa kerroksessa. Toimistot avautuvat suoraan torille. Pääkerroksen kirkko- ja seurakuntasali voidaan yhdistää suureksi sakraalitalaksi, ja samaan kokonaisuuteen liittyvät lapsi- ja nuorisotyötilat. Parvella, kirkko- ja seurakuntasalin välissä, ovat kanttorien työtilat sekä tila uruille.

Kirkko on pääosin puurakenteinen. Salin katto on yhdistelmä kantavista liimapuukehystä sekä sisäpinnan verkkokuoressa, joka yhdistää salitilat kokonaisuudeksi. Verkkokuori koottiin paikalla laminoimalla kolmeen kerrokseen. Sisätilassa on viitteitä kansanrakentajien puukirkkoihin sekä goottilaisen katedraalin rakenteellisuuteen.

Tarkoin valikoitu keskiuomalainen kuusi kulkee läpi koko rakennuksen kantavista rakenteista ja sisäpinnoista aina kiintokalusteisiin asti. Sisäpinnat ovat säteittäissahattua, kevyesti vahaamalla vaalennettua kuusta. Kirkkosalin kalusteet ovat saarnia. Alttarin kalusteet on tehty lehmuksesta, josta kansantaitelijat veistivät puiset madonnansa. **PUU**

Tarkoin valikoitu keskiuomalainen kuusi kulkee läpi koko rakennuksen kantavista rakenteista ja sisäpinnoista aina kiintokalusteisiin asti.

Locally sourced spruce has been used throughout the church, from its bearing structures to its interior surfaces and fixtures.

The wish of the Parish of Jyväskylä was to build a church that looks like a church. Our proposal was a simple, sculptural form within which all of the church's different functions could be contained. The design is of our time, yet permeated with nods to and re-interpretations of church-building tradition.

The east-west oriented building stands centrally on Kuokkala Square, the focal point of Jyväskylä's Kuokkala district. The church is roofed and clad in overlapping slate tiles, and wooden and copper details around the entrances supplement the overall visual aspect. The church is flanked by a granite stairway and walls which, together with the bell tower on the square, usher visitors towards the main entrance.

The church's functions are located across three storeys, with the church offices opening directly onto the market square. On the main floor, the church hall and parish meeting hall can be combined to create a shared space onto which the floor's children's and youth facilities also adjoin. A gallery houses the organ and cantors' office.

The church is predominantly wooden. The church ceiling is a combined glulam frame and wooden gridshell construction, which visually integrates the separate hall spaces. The gridshell was assembled and laminated together in-situ in three sections.

Locally sourced spruce has been used throughout the church, from its bearing structures to its interior surfaces and fixtures. The church hall furnishings are in ashwood and the altar furniture is limewood, a species used historically for the carving of wooden icons. **PUU**

205 1.5
350 1.2
341 1.3
303 1.0, 4.7
733
304
513 7.42
428
470 1.4

Verkkokuori koottiin paikalla kolmesta lamellista The gridshell was assembled and laminated together in-situ in three sections.

Teksti Text: **Juha Elomaa, Antti Oikari**

Käännös Translation: **Nicholas Mayow**

Kirkon rakenteista

Kirkossa ei ole tavanomaisia seiniä lainkaan. Geometrisesti vaativan muodon määrittelee 13 ristikkorakenteista liimapuukehää, jotka kannattavat kirkon liuskekivikuorta.

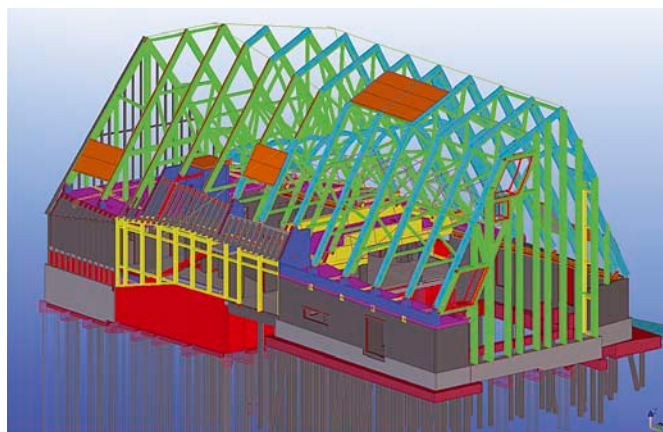
Kaikki kehät ovat erikokoisia. Ne madaltuvat ja kapenevat kirkon pituussuunnassa. Puuristikkojen yläpaarre on jäykistetty vanerilla ja alapaarre teräsvahvistein.

Liuskekiviverhous kiinnitettiin kestopuisiin ruoteisiin. Ruoteiden alla on 50 mm korotusrimat, ja vedeneristyksen alustana on 21 mm vanerilevy. Vaneri tukeutuu liimapuukehien yläpaarteisiin, joiden yläpinnat on muotoiltu tehtaalla oikeaan kulmaan.

Perustukset sekä maantas-, pää- ja parvikerros ovat teräsbetonirakenteisia. Puurakenteet liittyvät betonirakenteisiin teräslitoksilla, jotka oli tehtaalla liimaruuvattu kehäristikoiden sauvoihin. Puu vaati erilaisia tarkasteluja kuin teräs ja betoni, sillä sen kuormitus- ja puristuskestävyys vaihtelevat syiden suunnasta riippuen.

Puiset ristikkokehät aiheuttavat betoniseinille suuria vaakavoimia ja taivutusrasituksia. Pääkehiä kannattavat sisäänkäynnin lasijulkisivun kohdalla teräksiset erikoisrakenteet.

Katon kaarevat ja kahteen suuntaan vinot ristikkokehät sekä betonirakenteiden kaltevat pinnat saatiin hallittua 3D-tietomallipohjaisesti tehdystä rakennesuunnittelusta. Tietomallia käytettiin myös työmaalla ja puuosien tuotannossa. Mallinnukseen pohjautuva yhteistyö vähensi virheitä ja materiaalihukkaa. Se nopeutti myös projektin läpivientiaikoja ja koko rakentamisprosessia.

Rakennuksen muoto ja rakenteet saatiin hallittua 3D-tietomallipohjaisesti tehdystä rakennesuunnittelusta.

The shape and the structures of the building were controlled by 3D computer modelling.

Projektin aikana tietoa siirrettiin malleja vaihtamalla ja yhdistämällä. Esimerkiksi rakenteiden lujuuslaskennassa siirrettiin tietoa Tekla Structures-tietomallinnusohjelmiston ja elementtimenetelmään perustuvan Staad Pro-ohjelman välillä. Tietomallista siirrettiin geometria ja kuormat, minkä jälkeen laskentaohjelman vaatimat tarkastukset ja parametrit tehtiin FEM-lujuuslaskentaohjelmassa.

Kuokkalan kirkko on vaativuudeltaan AA-luokan rakennus, jonka rakennesuunnitelmille vaadittiin ulkopuolinen tarkastaja. Kohde voitti Tekla Structures-mallikilpailun 2009.

PUU

Katon muodon määrittelee 13 ristikkorakenteista liimapuukehää, jotka kannattavat kirkon liuskekivikuorta.
The form is determined by the 13 laminated timber frames, which support the slate cladding.

The structure of the church

This church has no conventional walls at all. The form is determined by the 13 laminated timber frames of truss construction, which support the slate cladding.

All the frames are different, as they become lower and narrower along the length of the church. The top boom of each truss is stiffened with plywood and the bottom booms have steel reinforcement.

The slate cladding is fixed to battens impregnated with preservative. Under the battens is a series of 50 mm spacers and the waterproofing layer is laid on sheets of 21 mm plywood. The plywood is supported on the top booms of the laminated timber trusses, which are cut to the correct angle in the factory.

Foundations, floor slabs and gallery are in concrete. The timber structure is fixed to the reinforced concrete with steel

jointing pieces which are glued and screwed in the factory to the truss members.

The timber trussed-frames inflict enormous horizontal thrust and bending moment on the concrete walls. At the glass entrance façade, the main frames are supported by a special steel structure.

3D computer modelling was used at the structural design stage to control the curved trussed-frames (which support the roof and are offset in two directions) and the sloping surfaces of the concrete structure. Computer modelling was also used on site and in the factory to produce the timber components.

Because of its demanding nature, Kuokkala Church was classified as an AA Class building which called for outside inspection of the structural design. The structural design team won the Tekla Structures computer modelling competition in 2009. **PUU**

Sisäpinnat ovat säteittäissähattua, vaalennettua kuusta. The interior panels are in radially-sawn white spruce.

Kirkon suunnitelmat perustuvat kutsukilpailuvoittoon vuodelta 2006.

The church design is based on the winning entry of a 2006 invited architectural competition.

Suunnittelu Design period: **2006–2010**

Rakentaminen Construction: **2008–2010**

Laajuustiedot Floor area: **1311 m², 7460 m³**

Tilaaaja ja käyttäjä Client, building owner and user:

Jyväskylän Seurakunta Parish of Jyväskylä

Arkkitehtisuunnittelu Architectural design:

Lassila Hirvilampi arkkitehdit Oy, Anssi Lassila,
(pääsuunnittelija, chief architect),

Teemu Hirvilampi,

Luonti arkkitehdit Oy, Jani Jansson

Rakennesuunnittelu Structural design:

Ramboll Finland Oy, Juha Elomaa, Tomi

Laitinen, Jarno Vähäpesola, Markku Häkkinen,

Sami Kolari, Marko Kostti, Antti Oikari

Rakennesuunnitelman tarkastaja

Inspector of structural design: **Ralf Lindberg,**

Tampereen teknillinen yliopisto

Tampere University of Technology

Urakoitsija Main Contractor:

Rakennusliike Porrassalmi Oy,

vastaava mestari Juhani Miettinen

www.rkl-porras.fi

Liimapuuristikot Glulam trusses:

Late-rakenteet Oy, www.late.net

Puusepäntyöt Carpentry:

Puusepäntiliike Erkki Toivanen

Kiintokalusteet Fixtures: **Palokan Puutuote Oy**

www.palokanpuutuote.fi

Ovi- ja sisäverhouspaneelit, lattialaudat

Door and interior panels, floorboards:

Taskisen Puu Oy

Kirkkosalin verkkorakenne Gridshell:

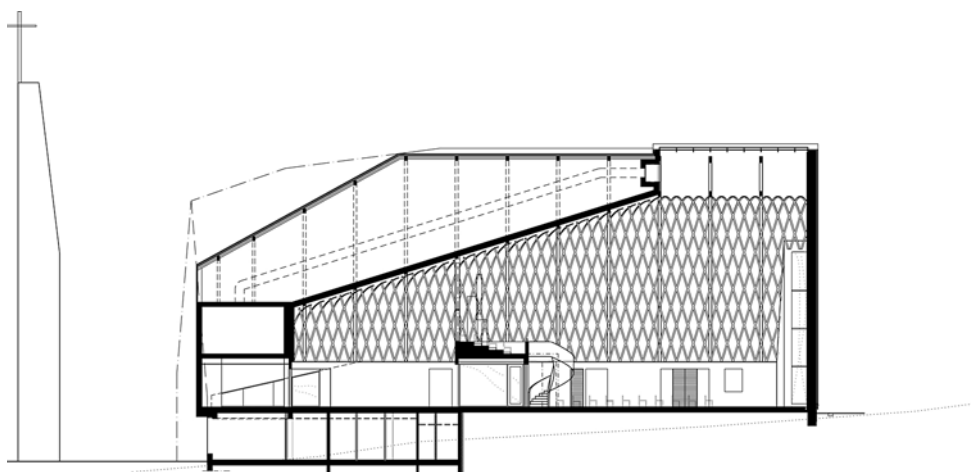
Muuratpuu Pohjonen Oy

Puunkäytön konsultointi

Consulting of wood working:

Nikari Oy, Kari Virtanen, Rudi Merz

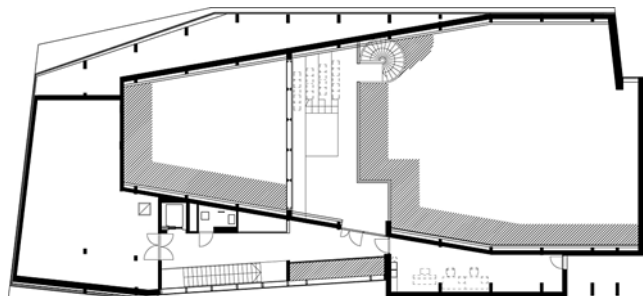
Alttariteos Altarpiece: **Pasi Karjula, taiteilija artist**

Leikkaus Section: **1:500**

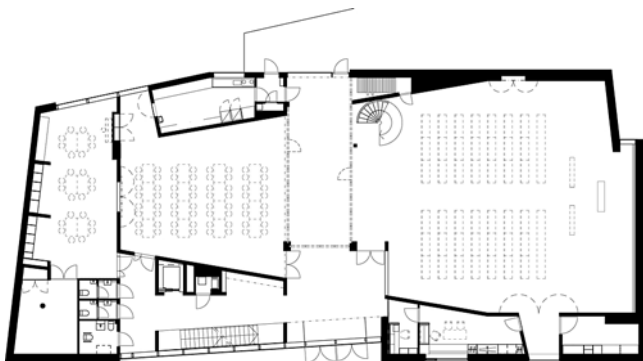
Parvikerros

2nd floor: **1:500**

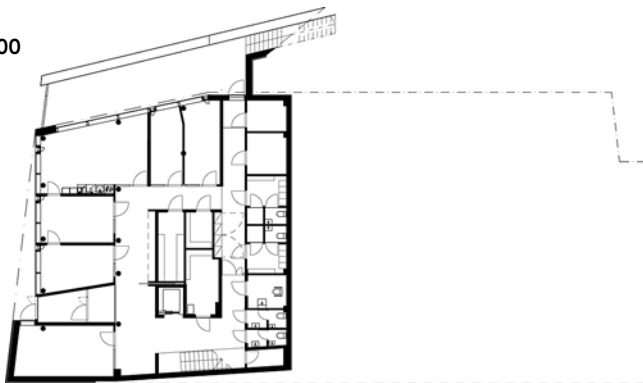
1. Kerros

1st floor: **1:500**

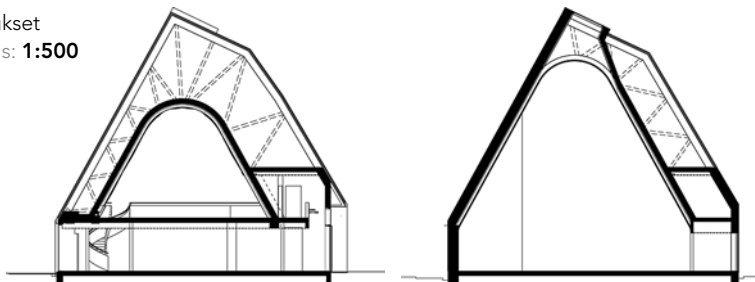
Pohjakerros

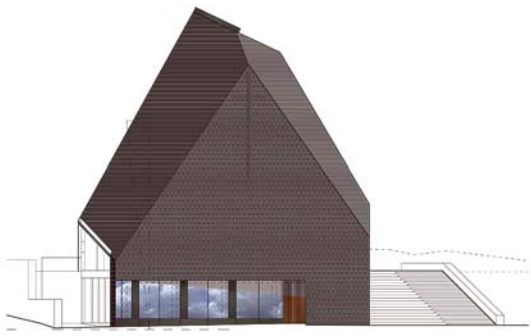
Groundfloor: **1:500**

Leikkaukset

Sections: **1:500**

Julkisivut Elevations: 1:500

Torin keskelle työntyvä kellotorni ja portaan muurit viitoittavat tien kohti pääsisäänkäyntiä.
A granite stairway and the bell tower usher visitors towards the main entrance.

Arkkitehtitoimisto Jukka Koivula
 Insinööritoimisto Tanko Oy
 Jukka Koivula Architects
 Tanko Engineers

Seurakuntakeskus
 Parish Centre

SALLILA

Pihtipudas

Teksti Text: Jukka Koivula

Käännös Translation: Nicholas Mayow

Valokuvat Photographs: Markku Korpi-Hallila, Heikki Jämsén
 (alttaritaulu Altarpiece)

Uusi seurakuntakeskus täydentää Pihitputaan puukirkon pihapiirin. Vanhan miljöön täydentämisessä uudella seurakuntakeskuksella kysymys on mittakaavasta, hierarkiasta, tunnelmasta, materiaaleista sekä maiseman rajaamisesta.

Seurakuntakeskuksen selkä on kaareva. Se antaa sisätilalle suunnan ja kokoaa kirkkopihan rakennukset yhteen. Päädyt ovat kapeat, ja pitkät sivut poikkeavat korkeudeltaan ja jäsentelyltään toisistaan.

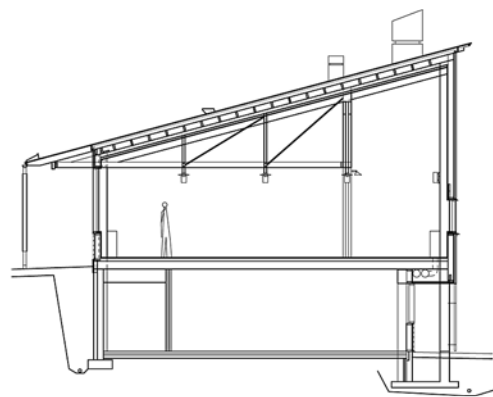
Julkisivuverhoukset ovat paksua, hienosahattua kuusilautaa. Tervamaalattu verhous saa joissakin kohdissa herkemmän luonteen rimojen ripsuhelmoina ja säleikköinä. Salitilojen sisäpinnat ovat höylättyä 27 mm kuusilautaa. Lattia on koivua. Sisäpinnat on käsitelty öljyillä ja vahoilla.

Liimapuupilarit ja vetotangolliset puuristikot jäsentävät sisätilaa. Rakenteet koottiin teräsosilla ja vaarnoilla työmaalla. Tavoitteena oli että rakenteet säilyisivät siroina, ja siksi tarvittiin paljon luonnoksia, keskustelua ja jopa opintojen kertausta.

Sali toimii akustiikaltaan puhe- ja kamarimusiikkisalina. Tavoitteena oli hyvä musiikkisali, mikä vaati riittävää tilavuutta ja paksuja sisäverhouksia. Rakennerratkaisu on myös akustiikan kannalta hyvä, sillä ristikot ja seinillä olevat pilarit heijastavat ääntä.

Salitilassa on siirrettävä esiintymislava ja lukupulpetti. Itäseinälle tehtiin kolmiosainen triptyykin alttarikaapiksi. Kaappi on koivua ja triptyykkiveistos koivuvaneria.

Seurakuntalaiset lahjoittivat rakennukseen puutavaran. Paikallinen sahayrittäjä sahasi ja höyläsi puun tarvittaviin mittoihin. **PUU**

Leikkaus Section: 1:250

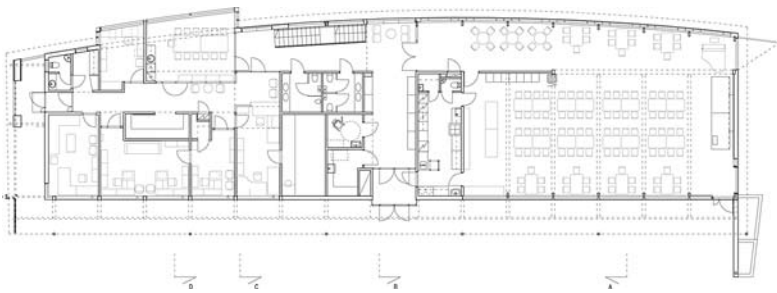
Sisäpinnat ovat höylättyä 27 mm kuusilautaa. Liimapuupilarit ja puuristikot jäsentävät sisätilaa.

The internal surfaces are in planed 27 mm spruce boards. The laminated timber columns and trusses divide up the internal space.

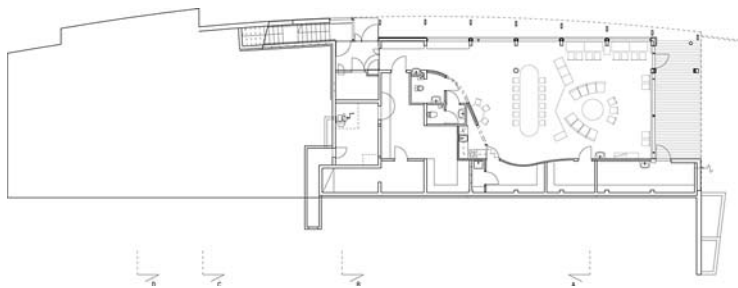

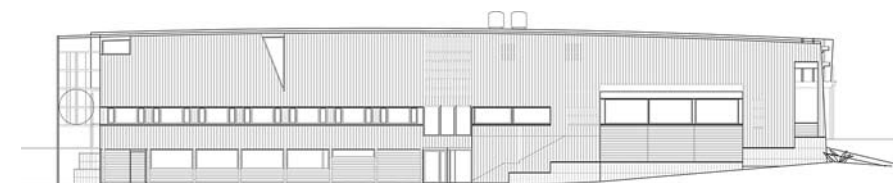
Tervamaalattu verhoaus on paksua, hienosahattua kuusilautaa. The tar-painted cladding is in thick, fine-sawn spruce boarding.

1. Kerros 1st floor: 1:500

Pohjakerros Groundfloor: 1:500

Julkisivut Elevations: 1:500

Kerrosala Gross area: **750,5 kem²**

Tilavuus Volume: **3175 m³**

Tilaaaja Client:

Pihtiputaan seurakunta

Parish of Pihtipudas

Rakennuttajatehtävät Client's representative:

Tmi Jouni Ritvanen

Arkkitihti- ja sisustussuunnittelu, triptyykki

Architectural and interior design and triptych:

Arkkitihtitoimisto Jukka Koivula,

Jukka Koivula Architects

Rakennesuunnittelu Structural design:

Insinööritoimisto Tanko Oy

Tanko Engineers, Veli-Matti Huttunen

Akustiikka-asiantuntija Acoustic expert:

Eija Halme-Salo

Rakennusurakoitsija General contractor:

Raimex Ky / vastaava mestari Site foreman

Tapio Paalavuo

Alttarikaappi ja kalusteet Altarpiece and

furniture: **Varipuu, puuseppä Jouko Varis,**

www.kotinet.com/varipuu/

www.arkjkoivula.fi

The new Parish Centre supplements the outbuildings surrounding the old wooden church at Pihtipudas. The architecture of the new building frames the landscape and is a matter of scale, atmosphere, materials and hierarchy.

The back wall of the parish centre is curved giving direction to the internal spaces and bringing together the outbuildings around the church. The ends of the building are narrow, while the long sides differ from each other in their height and articulation.

The cladding is in thick, fine-sawn spruce boarding. In places, the tarred cladding is given a more subtle character by the use of battens and louvers. The internal surfaces in the hall are finished in planed 27 mm spruce boards and the floor is in birch. The internal surfaces are oiled and waxed.

The laminated timber columns and trusses divide up the internal space. The structure was assembled on site using steel sections and bolts. The aim was that the structure should remain slender.

Acoustically, the hall is suitable for speech and chamber music. The intention was that the hall should work well for music, which means that it has to have sufficient volume and thick internal cladding. The structural solution is good from the acoustics point of view, as the trusses and the columns set into the walls reflect the sound.

Inside the hall there is a moveable stage and a lectern. The altarpiece on the east wall is a triptych, with a sculpture in birch-wood surrounded by a birch-wood frame.

The timber for the building was donated by the parishioners and processed by the local sawmill. **PUU**

Rakennuksen kaareva selkä kokoaa kirkkopihan rakennukset yhteen.

The curving wall of the parish centre brings together the outbuildings around the church.

Cukrowich Nachbaur arkkitehdit
Cukrowich Nachbaur architekten

VUORISTOKAPPELI MOUNTAIN CHAPEL

Andelsbuch, Itävalta Austria

Teksti Text: Andreas Cukrowich, Anton Nachbaur-Sturm

Käännös Translation: Nicholas Mayow

Valokuvat Photographs: Hans-Peter Schiess

Tarina on kuin sadusta. Irene and Leo Feuerstein viljelevät maata, pitävät karjaa ja pyörittävät pientä ravintolaa Itävallan Alpeilla. He elävät yksinkertaista elämää vaativassa vuoristoilmastossa 1600 metrin korkeudessa.

Ajatus omasta kappelista syntyi 30 vuoden sitten, kun pariskunnan ensimmäinen lapsi kuoli vain kolmen päivän ikäisenä. Vanhemmat lupasivat rakentaa kappelin, jos heitä ikinä siunattaisiin terveellä lapsella. Muutamaa vuotta myöhemmin syntyi tytär Jasmine.

Kun perheen äiti Irene sairastui syöpään, perhe päätti lunastaa lupauksensa. Kappelista järjestettiin suunnittelukilpailu, jonka palkinnoksi luvattiin kolme juustokiekkoa perheen omasta meijeristä. Kilpailun ratkettua hanke eteni Jasmine-tyttären johdolla. Lähtökohtana oli luottamus Feuersteinin perheen, rakennuttajan ja arkkitehtien välillä.

Puutavara kappeliin saatiin perheen omista metsistä. Perustuskivet kerättiin samoilta mailta. Ystävät ja paikalliset käsityöläiset tekivät rakennustyöt aina perustusten muurauksesta päätykolmion lasiristiin asti. Aivan kuin vanhoina hyvinä aikoina.

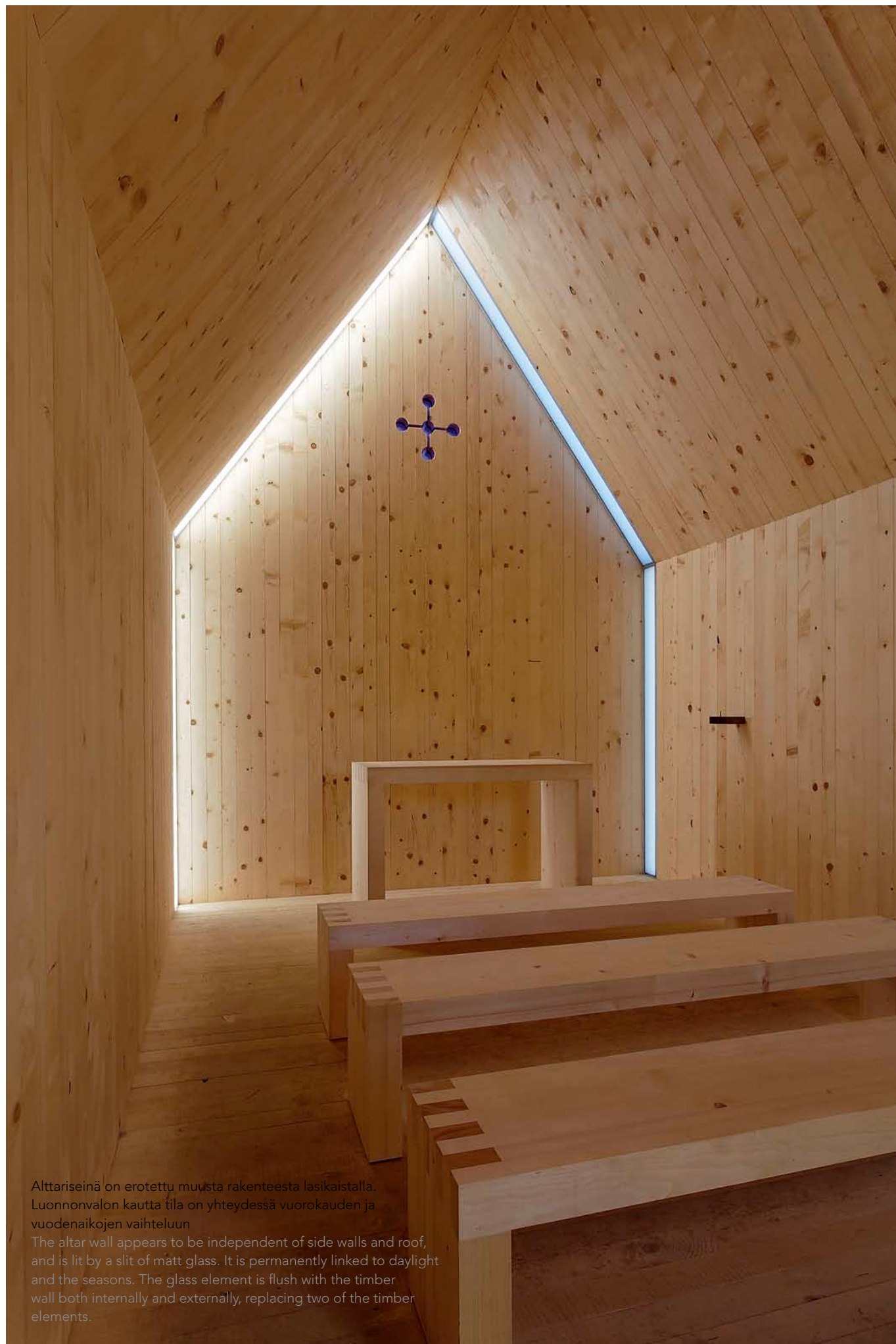
Käsistään kätevä Leo Feuerstein osallistui kaikkiin rakennusvaiheisiin. Kun paikallisen puusepän työstämät puuosat koottiin, saivat myös arkkitehdit osallistua työhön. Rakentaminen eteni myötätuulessa.

Juuri ennen kappelin valmistumista Irene sai kirjeen sairaalasta: syöpä oli parantunut. Perheen lupaus oli pidetty: Andelsbuchin kappeli kohoaa kiitollisuudenosoituksena elämälle. **PUU**

Sisätila on suljettu, rauhallinen ja yksiaineinen. Alttariseinän ristionamentti ja siviikkunat suuntaavat tilan alarinteeseen.

The space is enclosed and silent, and constructed from a single material. The orientation is clear and relates to the slope of the site.

Alttariseinä on erotettu muusta rakenteesta lasikaistalla. Luonnonvalon kautta tila on yhteydessä vuorokauden ja vuodenaikojen vaihteluun

The altar wall appears to be independent of side walls and roof, and is lit by a slit of matt glass. It is permanently linked to daylight and the seasons. The glass element is flush with the timber wall both internally and externally, replacing two of the timber elements.

This story is like a fairy tale. On an alpine pasture of sixty hectares, Irene and Leo Feuerstein farm the land with a herd of forty cows. Nearby, they have a simple snack restaurant at an altitude of 1600 metres, with a spectacular view. They live a simple and frugal life, exposed to the rough alpine climate.

The idea of constructing their own chapel goes back to a promise they made almost thirty years ago. Their first child lived for only three days because of a heart defect. So they promised that if they were ever to be blessed with a healthy child they would build a chapel. A few years later, their first daughter Jasmine was born. Not long ago, Irene fell ill with a severe form of cancer; her situation seemed hopeless. They remembered their former pledge and decided to revive the chapel project.

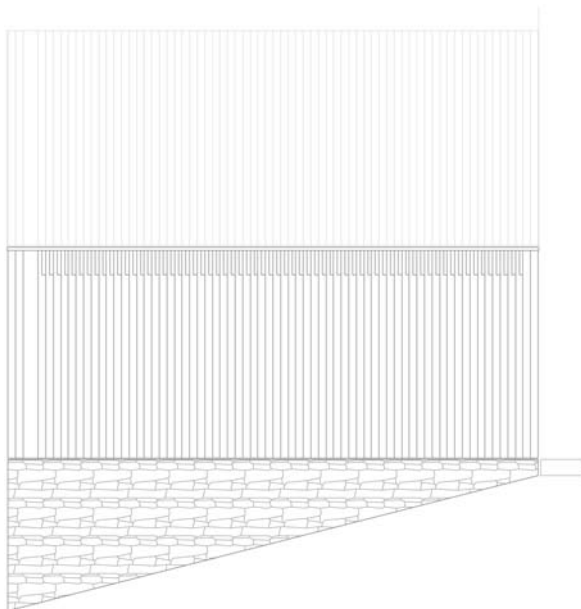
At the suggestion of a friend of theirs, the secretary of the local municipality, a competition was announced for architects, planners and artists. The prize was set at three cheeses from their alpine dairy. The project was developed in enthusiastic cooperation with a significant contribution from their daughter Jasmine. Mutual trust was the basis for this valuable collaboration where the underlying themes were simplicity and the contemplation of the essential.

The timber came from their own forest, the stones for the masonry foundations were laboriously collected during tedious work on the pastures. The chapel was erected at the end of the alpine summer season last year. All the work was carried out by skilled friends of the family, from the foundations to the cross on the gable. "Just like the old days" was the feeling that often came to mind.

Leo took part in every stage of the work, as he can put his hand to almost anything. The women served food and beverages. As the woodwork was erected, everyone was free to join in; even the architects lent a hand. Work progressed steadily in beautiful weather.

As the chapel was being finished off, Irene received a letter from the hospital. The diagnostic findings showed that she is free of cancer. The promise had been kept – a mark of gratitude for life. **PUU**

Julkisivut Elevations: 1:100

Kappeli on rakennettu viljellyn pellon ja luonnonmukaisen alppirinteen rajalle. Se sijoitettiin pienelle mäelle kahden vuoristopolun väliin.

The chapel is built on a small hill between two footpaths. Surrounded by gently sloping grassland, it is situated on the border between cultivated land and natural alpine landscape. The entrance is on the upper path which leads, like any traditional church path, to the simple sheltering space.

Kellot on sijoitettu sisäänkäynnin yläpuolelle. Merkinä siitä on rei'itys kappelin etuseinässä. Kirkon symbolina on alttaripäädyn lasiristi.

The bell is located above the entrance, protected by an ornamental screen which is perforated to let the sound out. The cross on the rear wall is a symbol both internally and externally.

Seinät, lattia ja katto on koottu yhdestä valmiiksi profiloituista puukomponentista. Pystysuuntaiset, elementit on kiristetty tiiviiksi rakenteeksi. Katto on suojattu ponttilaudoituksella.

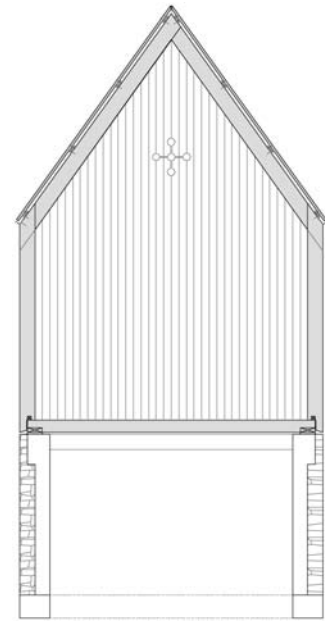
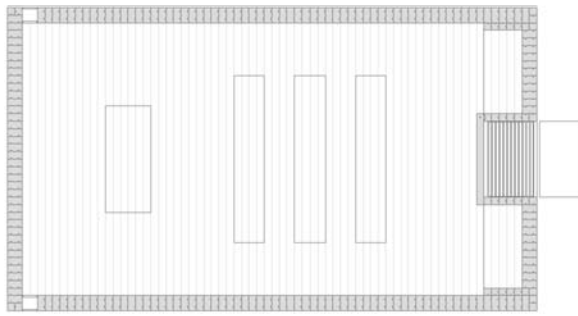
One single wooden profile is used as the basis for this vertical timber construction. The profiles are assembled tightly, side by side, to form walls, floor and roof.

www.cn-architekten.at

Tilaaaja Client: **Irene ja Leo Feurstein**

Arkkitehti- ja rakennesuunnittelu Architectural and Structural Design: **Andreas Cukrowich, Anton Nachbaur-Sturm, Emanuel Gugele, Christian Schmölz, Hermann Nenning, Gordian Kley**

Pohjapiirustukset, ja leikkaus Plans and section: **1:100**

Kuutti Lavonen
Osmo Rauhala

TYRVÄÄN PYHÄN OLAVIN KIRKON MAALAUKSET CHURCH PAINTINGS, ST. OLAF'S CHURCH IN TYRVÄÄ

Sastamala

Teksti Text: Pekka Heikkinen

Käännös Translation: Aac Noodi Oy

Valokuvat Photographs: Kimmo Räisänen

Tulipalon tuhoama Tyrvään Pyhän Olavin kirkko valmistui uudelleen rakennettuna vuonna 2003. Silloin tuli ajankohtaiseksi sisätilojen maalauskoristelu. Tekijöiksi valittiin taiteilijat Kuutti Lavonen ja Osmo Rauhala.

Maalaukset päätettiin tehdä entisille paikoille ja 1700-luvun kuva-aiheiden mukaan. Tavoite ei ollut kopioida vanhaa vaan palauttaa entinen tunnelma. Taiteilijoille annettiin vapaus toteuttaa maalaukset omalla, persoonallisella tavallaan.

Kuutti Lavonen ja Osmo Rauhala maalasivat yhteensä satayksi työtä. Rauhala vastasi alttarin ja saarnastuolin alueista teemoinaan luomiskertomus ja paratiisi. Lavonen maalasi lehterien kaiteiden apostolit, viimeisen tuomion ja Kristuksen kärsimystien.

Ihmisaiheet jäivät Lavosen vastuulle. Rauhalan töissä on pääosin kasveja ja eläimiä – ihminen esiintyy niissä vain viitteellisesti. Taiteilijoiden reviierejä yhdistää yhteisesti suunniteltu ja maalattu pilari.

Testausta ja tutkimusta

Kesästä 2005 asti tehtiin materiaalikokeita, etsittiin tietoa ja arvioitiin maalaustekniikoita. Suoraan puupinnalle maalaa- minen oli haastavaa, ja talviolosuhteet kylmässä kivikirkossa asettivat omat ehtonsa.

Taiteilijat etsivät jatkuvasti tietoja tekniikoista ja tekivät erilaisia kokeiluja. Rauhala kävi opintoretkellä Uudessa

Rauhalan ja Lavosen yhdessä suunnittelema ja maalaama pilari.

The artists' compositions meet on a mutually designed and painted column

Valamossa, Lavonen ikonitaiteen museossa Arkangelissa. Ratkaisu löytyi lopulta idän ortodoksikirkkoista, josia puulle maalaamisen perinne on säilynyt elinvoimaisena.

Lavonen maalasi kokeeksi paneelin ja jätti sen talveksi kylmään kirkkoon. Mäntypuinen ja kuusilautainen koekappale kesti jopa yllättävän hyvin.

Kun taiteilijat aloittivat urakkansa, kuvia syntyi vasta muutaman viikon päästä. Puupinta täytyi ensin hioa, sen jälkeen sille maalattiin valkoinen pohjustusmaali ja seuraavaksi ensimmäinen sininen värikerros. Eri vaiheiden jälkeen piti odotella kuivumista. Työ oli vaativaa, sillä teosta ei voinut korjailla.

Harvinaisuus koko maailmassa

Lavosen ja Rauhalan toteuttamat kuvat tekevät kirkosta ainutlaatuisen kokonaisuuden, jota ei voi verrata näyttelyyn tai julkiseen taideteokseen. Historiallinen rakennus ja maalaa- minen suoraan seinälle asettivat tiukat vaatimukset. Tällaista kohdetta ei ole taiteilijalle usein tarjolla.

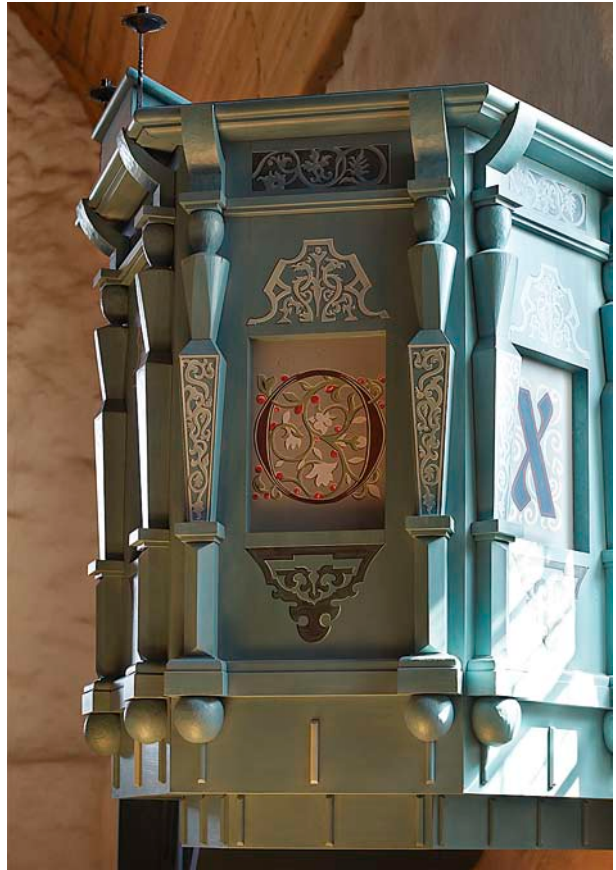
Maalaustyö saatiin valmiiksi kesällä 2009, ja kirkon käyttöönottojuhla pidettiin saman vuoden elokuussa. **PUU**

Maalaukset päätettiin tehdä entisille paikoille ja 1700-luvun kuva-aiheiden mukaan.

The paintings are based on the original pictorial themes and they are located in their former positions.

Rauhala vastasi alttarin ja saarnastuolin alueista teemoinaan luomiskertomus ja paratiisi.
 Lavonen maalasi lehterien kaiteiden apostolit, viimeisen tuomion ja Kristuksen kärsimystien.
 Rauhala's works on the altar, sanctuary and pulpit are dedicated to the themes of the Creation Story and paradise.
 Lavonen's works on the gallery panels include the Apostles, the Last Judgement and the Via Crucis.

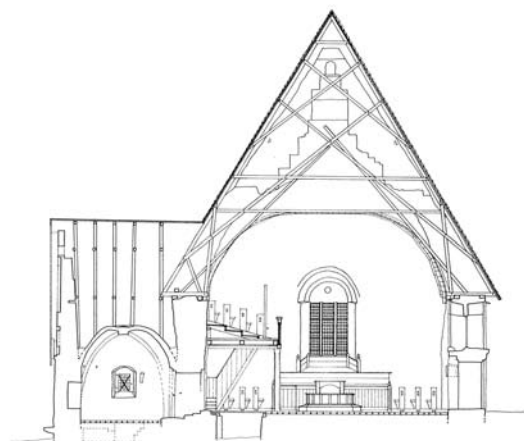

Vanhalle sinisävyiselle sisätilalle oli tyypillistä patinoituneen honkapuun ja maalattujen pintojen vuoropuhelu. Alkuperäiset maalaukset 1700-luvulta olivat Anders Löfmarkin käsialaa.

The former blue-hued interior was created by the dialogue between patinated pine and painted wood. St. Olaf's original paintings by Anders Löfmark dated from the 1700s.

The reconstruction of St. Olaf's Church in Tyrvää, which was destroyed by fire six years previously, was completed in 2003. The next phase of the restoration was the decorative painting of the church interior. The work was commissioned to Finnish artists Kuutti Lavonen and Osmo Rauhala.

Leikkaus Section: 1:300

The decision was made to locate the paintings in their former positions and to base them on the original pictorial themes from the 1700s. The objective was not to replicate the original paintings, but to restore the former ambiance. The artists were given the freedom to execute the works in their own personal style.

Between them, Lavonen and Rauhala completed a total of 101 individual paintings throughout the church. Rauhala's works on the altar, sanctuary and pulpit are dedicated to the themes of the Creation Story and paradise. Lavonen's works on the gallery panels include the Apostles, the Last Judgement and the Via Crucis. The artists' compositions meet and combine mid-way on a mutually designed and painted column.

Trial and Research

In summer 2005, the artists began carrying out material tests, conducting art research, and assessing different painting techniques. Painting in-situ directly onto the wooden surfaces presented a number of demanding challenges, which were further compounded by the cold conditions of the stone church interior during the winter. The painters conducted visits to the Orthodox Monastery of New Valamo in Heinävesi

and the Archangel Museum of Fine Arts in Russia to consult their icon painting expertise. The techniques applied at St. Olaf's eventually came from the Eastern Orthodox Church, in which the ancient traditions of painting on wood have been kept alive to this day.

Once started, it would be several weeks before the artists could finally reach for their palettes. Before that, the wood surfaces had to be meticulously sanded, primed, and the background colour coat applied, with strict drying times observed between each stage. The work allowed no room for error, since there was no option of correcting mistakes.

Unique in the World

Lavonen's and Rauhala's paintings have made the church a place of unique value worldwide. The historical building and the challenges involved in painting directly in-situ placed heavy demands on the artists, yet the opportunity to work on such a unique and valuable subject is an exceptionally rare privilege in itself.

The painting work was completed, and the church inauguration was held on in summer 2009. **PUU**

Kirkon uudelleenrakennustyö on esitelty PUU-lehdessä 1-04 Kuutti Lavonen – Osmo Rauhala. Tyrvään Pyhän Olavin kirkon luonnokset -näyttely Kansallismuseon 1. kerroksen näyttelytilassa 26.3.2010–12.9.2010.

Kirkko on avoinna 31.8.2010 asti joka päivä ja syyskuussa sunnuntaisin klo 11–18. Lauantaisin kirkko on varattu toimituksiin.

The reconstruction of the church is presented in the 1-04 edition of WOOD magazine.

The Kuutti Lavonen – Osmo Rauhala. Sketches for works in the Church of Saint Olaf in Tyrvää exhibition is showing on the Ground floor of the National Museum of Finland until 12 September 2010.

The church is open daily 11 am to 6 pm until 31 August 2010. The church is reserved for church functions on Saturdays.

www.sastamalanseurakunta.fi/pyhaolavi/

Maalaustyön ohjausryhmä Steering Group members for the St. Olaf's Church painting project:

Osmo Ojansivu, Helena Edgren, Ulla Rahola, Timo Kökkö, Pertti Järvinen & Paula Laasanen.

Kuutti Lavonen ja Osmo Rauhala saivat maalausten toteutuksesta kirkon kulttuuripalkinnon ja Suomi-palkinnon 2009.

Lavonen and Rauhala were awarded the Cultural Award of the Church and the Finland Prize in 2009 for their paintings.

Puukerrostalo

E3

Berliini Saksa
Berlin, Germany

Kaksi betoniormia ovat rungon ainoat kiinteät osat, mikä antoi mahdollisuuden asuntojen vapaaseen muuntelun.
The absence of interior bearing walls enabled a flexible floor plan.
Two concrete shafts are the only fixed elements of the building plan.

Teksti Text: Tarja Nurmi

Käännös Translation: Aac Noodi Oy

Valokuvat Photographs: Hans-Peter Schiess

E3 on ensimmäinen seitsemänkerroksinen, puurakenteinen asuinkerrostalo Saksassa. Se on rakennettu kahden korkean kivitalon väliin Berliinin kantakaupunkiin, Prenzlauer Bergin kaupunginosaan.

Talo ei näytä ulospäin puutalolta, sillä arkkitehdit kokivat, että puinen julkisivu ei istuisi paikalle luontevasti. Puujulkisivua olisi tuskin hyväksyttykään, sillä Berliinin rakennusmääräykset sallivat korkeintaan viisikerroksisen puurakennuksen. 22 metriä korkea puukerrostalo voitiin toteuttaa vain tiiviissä yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Katutason lasijulkisivun takana työskentelevät talon suunnitelleet arkkitehdit. Itse asujaimisto muodostuu perheistä, jotka päättivät rakennuttaa toiveidensa mukaisen talon. Asukkaat hankkiutuivat yhteen, etsivät taitavan suunnittelijan, ja perustivat rakennuttajayhteisön eli Baugruppen.

Seitsenkerroksisen talon arkkitehtuuri on nykyaikaista, mutta se sopii silti vanhan kivi kaupungin katufasadeihin. Rakennuksen julkisivujen aukotus on selkeä: ikkunat ovat lattiasta kattoon ruutumaisina vyöhykkeinä. Kuumina päivinä niiden eteen voi laskea puiset kaihtimet. Pihisivulla on ripustetut teräsparvekkeet.

Erikoisuutena on hissi- ja porrastornin sijoittaminen naapuritalon palomuriin nojaamaan erilleen puurunkoisesta asunto-osasta. Asuntoihin pääsee betonisiltoja pitkin, tilavan terrassin kautta. Terrassi loveutuu rakennusmassaan, minkä ansiosta asuntoihin saadaan valoa kolmelta sivulta.

Pilari-palkkirunko on 320 x 360 mm liimapuuta. Maantasokerros on betonia. Välipohjissa on liimapuulevybetonirakenne ja ulkoseinät ovat ristiin liimattua puulevyä. Pilarien ja palkkien liittymiä varten kehitettiin kolme teräksistä liitostyyppiä. Yksinkertainen rakenne ja esivalmistetut rakennusosat mahdollistivat nopean rakennusaikataulun: talo nousi kerroksen viikossa.

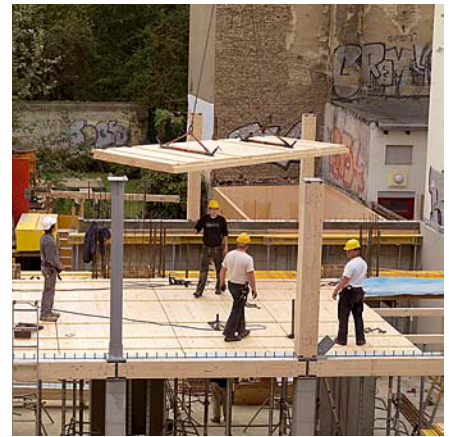
Asunnoissa ei ole kantavia seinä, ja kaksi betoniormia ovat rungon ainoat kiinteät osat. Tämä antoi mahdollisuuden pohjaratkaisujen vapaaseen suunnittelun. Talon pohjakaavio koostuu 16 ruudusta, joihin asukkaat suunnittelivat asuntonsa omien toiveidensa mukaisiksi.

Puun käyttöön päädyttiin asukkaiden aloitteesta. Välipohjan alapinnat ovat luonnonväristä puuta, samoin lattiat ja ikkunat puitteineen sekä suurten ikkunapintojen kaihtimet. Asunnot ovat selkeitä ja valoisia.

Talon perusratkaisu on tuottanut katumuriin henkireiän vehreiden sisäpihojen suuntaan. E3:ssa viehättää pienen yllätyksellisyyden lisäksi sen selkeys, taitava julkisivujen suunnittelu ja omanlainen vaatimattomuus. Se saa talon erottumaan edukseen.

Huonoista ajoista huolimatta arkkitehdit ovat saaneet uusia suunnittelutehtäviä vastaavalla periaatteella toteutettaviksi rakennuksiksi muualla Berliinin sydämessä. **PUU**

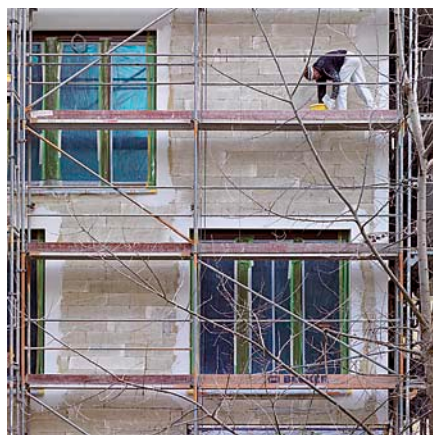
Pilari-palkkirunko on 320 x 360 mm liimapuuta. Maantasokerros on betonia.
The building has a 320 x 360 mm glued column and beam frame. Ground floor is of concrete.

Välipohjissa on liimapuulevy-betonirakenne ja ulkoseinät ovat ristiin liimattua puulevyä.
Intermediate floors have a cross-laminated timber-concrete slab. The outer walls are in cross-laminated timber.

Pilarien ja palkkien liittymiä varten kehitettiin kolme teräksistä liitostyyppiä.
Three steel joints were specially developed for the timber frame.

Esivalmistetuista osista koottu talo nousi kerroksen viikossa.
Prefabricated components enabled a schedule of one week per storey.

Berlin's seven-storey wooden apartment building E3 is a first for Europe. The building was designed and built according to the wishes of its three residents, including their expressed desire to use wood as the principle building material.

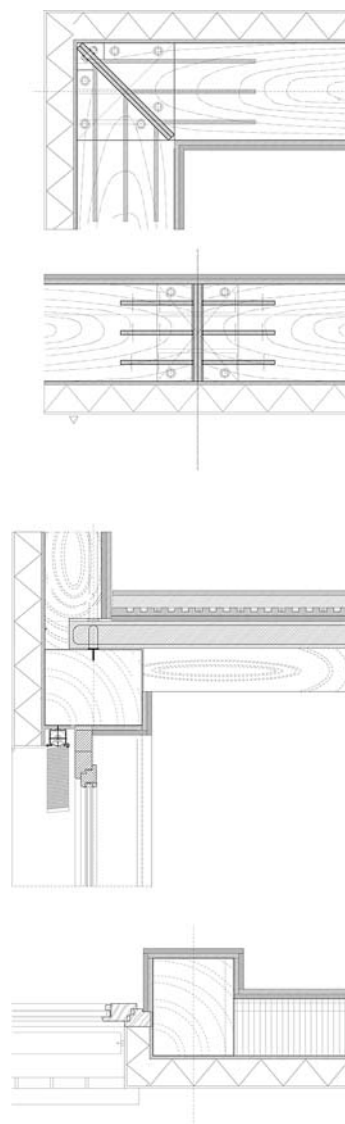
Built in the Prenzlauer Berg district between two concrete high-rises, the building's wooden construction is intentionally not outwardly recognisable, since the architects felt that a wooden facade would be starkly out of character with the area and also highly unlikely to win building authority approval.

Access to the floors is via a free-standing concrete staircase and lift corridor, and a spacious terrace in front of the apartments opens towards the street.

The building design allows natural light into the apartments from three sides. The absence of interior bearing walls enabled a highly flexible floor plan and, with the exception of two concrete piping and ductwork shafts – the only fixed elements of the building plan – the residents were able to freely choose the layout of their apartments.

The building has a 320 x 360 mm glue-laminated timber column and beam frame, and the intermediate floors have a cross-laminated timber-concrete construction. Three types of steel joint were developed for the timber frame. The simple wood construction and prefabricated components enabled a rapid construction schedule of just one week per storey.

As Berlin building regulations normally restrict wooden constructions to five-storeys maximum, the unique seven-storey, 22 metre-high wooden apartment building was implemented on exceptional grounds in close cooperation with the authorities. **PUU**

Detaljeja Details: 1:20

www.e3berlin.de

www.kaden-klingsbeil.de

Arkkitehtisuunnittelu Architectural design:

Kaden Klingbeil Architekten

Rakennesuunnittelu Structural engineering:

Bois Consult Natterer BCN Julius Natterer, Tobias Linse

Palokonsultti Fire consulting: **Dehne, Kruse and Partner**

Pääurakoitsija Main contractor: **Projekt Holzbau Merkle**

Tilaaaja Client: **e3 Bau GbR**

Huoneistoala Gross floor area: **950 m²**

Rakennuskustannukset Construction cost: **1 628 000 €**

Rakennusaika Construction period: **8/2007–5/2008**

Rakennuksen energiasstandardi Saksassa on **KfW40**.

Rakennus sai Saksan puupalkinnon 2009

The Building received the German Holzpreis wood award in 2009

Kerrosala Floor area approx. **950 m²**,

6 huoneistoa 6 apartments (**120–160 m²**), toimistotila office space

Vuosittainen primäärienergian kulutus

Annual primary energy requirement: **27 kWh/m²**

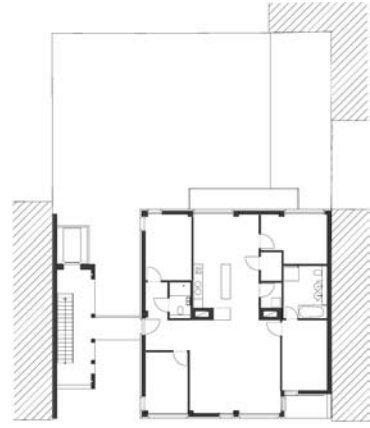

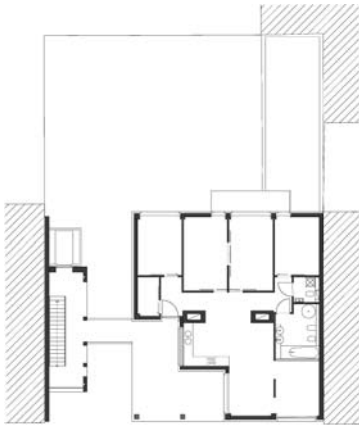
5. Kerros 4th floor

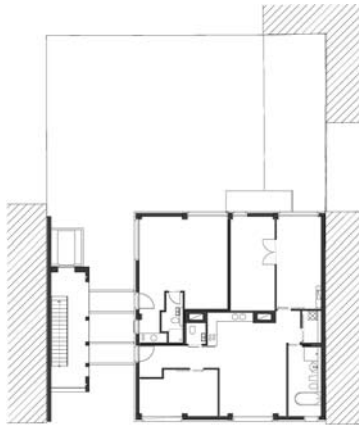
6. Kerros 5th floor

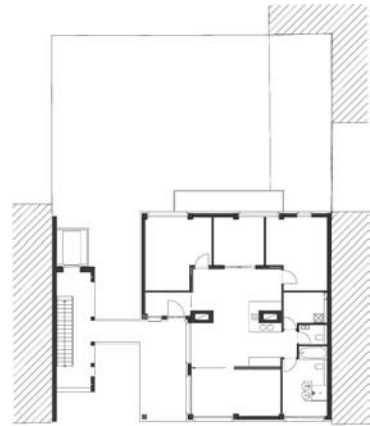
7. Kerros 6th floor

2. Kerros 1st floor

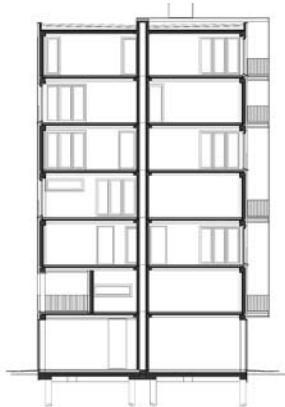
3. Kerros 2nd floor

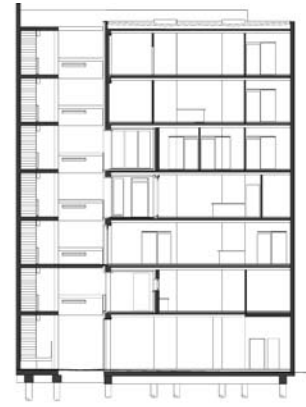
4. Kerros 3rd floor

1. Kerros Groundfloor

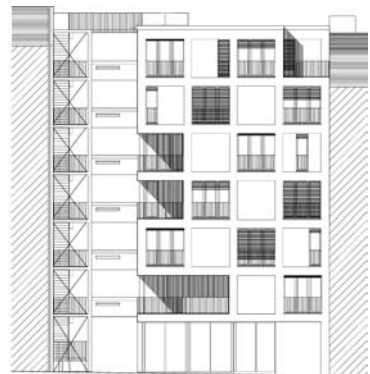
Leikkaus Section

Leikkaus Section

Julkisivut Elevations

Hissi- ja porrastorni on sijoitettu erilleen puurunkoisesta asunto-osasta. Asuntoihin pääsee betonisiltoja pitkin, tilavan terassin kautta.
Access to the floors is via a free-standing concrete staircase. A terrace in front of the apartments opens towards the street.

PUUSTA FROM WOOD

EVOWOOD

– visuaalista vaihtelua
– for Visual Variation

Teksti Text: Jouni Kivelä

Käännös Translation: Aac Noodi Oy

Valokuvat Photographs: Jouni Kivelä

Evowood-konsepti tuottaa moni-ilmeistä puumateriaalia muotoilijoiden käyttöön. Menetelmässä valmistetaan 2400 x 300 x 300 mm kokoinen tekninen tukki, johon voi liimata erilaisia puulajeja. Tukki sahataan lankuiksi tai leikataan viiluiksi, ja materiaalista voi tehdä listoja, pilareita, paneeleja, levyjä, vanereita tai kaikkea, mitä puusta on tehty.

Tukki voidaan leikata erivahvuiseksi viiluiksi, jotka ovat voimakkaan kuviollisia. Kuviot ovat kaaria tai ovaaleja työkalusta ja leikkaustekniikasta riippuen. Tekniikka sivuaa Tapio Wirkkalan rytmivanerikokeiluja, mutta lautarakenteen ansiosta materiaali soveltuu paremmin teolliseen valmistukseen ja kuviot ovat monipuolisemmin hallittavissa.

Kuvioiden ja kontrastien luomiseen voi käyttää eri puulajeja, lamellipaksuuksia ja työkaluja. Kuviot saadaan muodostumaan hallitusti, ja erinäköisiä puupintoja voidaan tuottaa rajattomasti.

Vetolujuuskokeet osoittavat, että Evowood-viilu on tavallista viilua kestävämpää. Kuvioiden ja lujutensa ansiosta materiaali sopii erinomaisesti muotopuristukseen. Taivutettaessa aaltomaiset kuviot tuottavat mielenkiintoisia, visuaalisia efektejä.

Käytetty puutavara voi olla myös kierrätettyä. Periaatteessa vaikka vanhan savusaunan voi sahata laudoiksi ja tehdä siitä sisustuslevyä, jolla voi verhoilla uudet saunatilat. Vanha puutavara voi saada uuden elämän.

Kovalaho ja sinistyneet materiaalit soveltuvat kuvioiden tuottamiseen. Erityisesti sävykäs kovalaho vaikuttaa lupaavalta. Design toisi materiaalille merkittävää lisäarvoa.

Tuotantoprosessiin on mahdollista toteuttaa www-sovellys, jolla voidaan määritellä käytettävät materiaalit, lamellin leveys, puristustyökalut sekä leikkaustekniikka. Näin saadaan halutut kuviot materiaaliin. Asiakkaan tekemä tilaustiedosto voi toimia suoraan valmistuksen lähtötietona, ja visuaalinen muuntelu on helppoa ja edullista. **PUU**

The Evowood concept provides designers with a new visually dynamic wood material. The method produces a 2400 x 300 x 300 mm composite log comprising one or more wood species glued together. The log can be sawn into boards or cut into veneers, and the resulting material used to produce mouldings, skirting, columns, plywood panels or any other wood product.

The log can be cut to produce highly figured veneers at different thicknesses. The figures can be curved or oval depending on the tool and cutting technique used. The technique is similar to Tapio Wirkkala's rhythmic plywood, but due to Evowood's board structure the material is better suited to industrial production and more versatile and controlled figuring can be achieved.

Different wood species, lamella thicknesses and tools can be used to create different figures and contrasts. Figures can be controllably achieved, and different wooden surface effects limitlessly produced.

Tensile strength tests show Evowood veneer to be more durable than ordinary veneer, and the material's figured appearance and strength properties make it ideal for moulding. When bent, Evowood's wave-like figure produces interesting design effects.

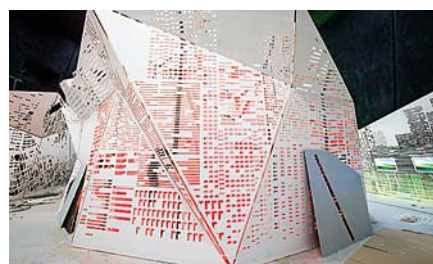
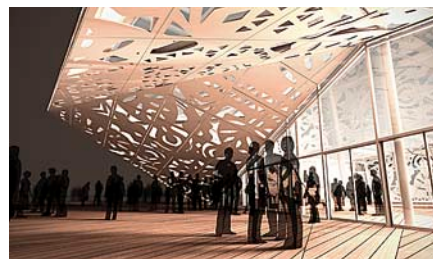
Old, used wood can also be used to produce Evowood. In principle, old, worn sauna boards, for example, can be sawn and used to produce interior panels for tastefully cladding a new sauna. Old timber can be re-used and given a new lease of life.

A Web application can be used to assist the manufacturing process in achieving the desired figure effect by specifying the desired materials, the lamella width, moulding tools and cutting technique to be used. An order information file completed by the customer can be used to directly provide the manufacturer with the required production specifications, and to make carrying out visual modifications straightforward and cost-effective. **PUU**

lisätiedot Further information: Jouni Kivelä

www.finnishdesigners.fi

VANERITAIIDETTA SHANGHAIN MAAILMANNÄYTTELYSSÄ PLYWOOD ART WOWS THE SHANGHAI EXPO

Teksti Text: **Pekka Heikkinen**

Käännös Translation: **AAC Global Oy**

Valokuvat Photographs: **Koskisen Oy**

Shanghain maailmannäyttely avasi porttinsa touku-
kuussa, jolloin 204 000 vierailijaa tutustui viiden ne-
liökilometrin näyttelyalueeseen. Yksi suosituimmista
näyttelykohteista on ollut Puolan paviljonki.

Puola on tunnettu perinteisestä paperitaiteestaan. Sikäläiset käsityöläiset osaavat leikata paperista yhtäjaksoi-
sesti monimutkaisia kuvioita niin, että leikkaaminen päättyy
vasta kuvion valmistuttua.

3000 m² kokoinen, puusta rakennettu paviljonki herättää
mielikuvan suuresta, paperilla verhoillusta rakennuksesta. Rakennuksen vaneriset ulkoseinät on kuvioitu perinteisen
puolalaisen paperitaiteen tavoin. Iltavalaistus korostaa ra-
kennuksen pitsimäisyyttä.

Konserttitalina toimivan paviljongin vanerirakenteet
työsti ja toimitti asennusvalmiina Koskisen Oy. Ulkoseinät ja
sisäpinnat on verhoiltu kauttaaltaan erilaisilla vanerituotteil-
la. Toimitukseen kuuluivat myös lattioiden liukuestepinta-
iset vanerilevyt. Erilaisia työstökuvia oli yhteensä lähes 2000 eri-
laista kappaletta ja pinta-alaa yhteensä 7000 m².

Kukkamaisilla kuvioilla työstetyt vanerilevyt liitettiin toi-
siinsa palapelin tavoin. Hallin suunnittelijoiden mukaan va-
neri istui parhaiten rakennuksen arkkitehtuuriin. Koskisen
toimitti levyjä paviljongin ulko- ja sisäverhoiluun, näyttävään
lohikäärmeeseen sekä paviljongin lattiaan. **PUU**

www.en.expo2010.cn

www.koskisen.fi/tuotteet/vanerituotteet

In May, the Shanghai Expo 2010 opened its gates to
204,000 visitors on its first day. One of the most sought-
after attractions at the five-square-kilometre Expo Park is
the Poland pavilion.

Poland is known for its traditional papercutting art, wycinanki. The key to the art of wycinanki lies in skilfully producing
complex paper cut-out designs from a single, continuous cut.

The 3,000 m² wooden pavilion resembles a huge paper-
wrapped structure. The plywood exterior is patterned in the
style of traditional Polish wycinanki papercutting art, and ac-
cidental lighting brings the building's intricate, lace-like shell
vividly to life.

The plywood structures of the pavilion were machined and
delivered ready-to-install by Koskisen Oy of Finland. The fa-
cades and interior surfaces are clad entirely in an assortment
of plywoods, including the flooring which is made of anti-slip
plywood floor panels. The pavilion is decorated with nearly
2,000 different machined designs covering a total patterned
surface area of 7,000 m².

The machined panels were fitted together much like a jig-
saw puzzle to form the pavilion's striking flower-like cut-out
facades. According to the designers, plywood was favoured as
the building material because it sat best with the architectu-
ral concept of the pavilion. Koskisen delivered the panels for
the exterior and inner cladding, for an impressive large-scale
dragon feature, and for the pavilion floor. **PUU**

PANU KAILALLE ELÄMÄNTYÖ- PALKINTO LIFETIME ACHIEVEMENT AWARD FOR PANU KAILA

Teksti Text: **Pekka Heikkinen**

Käännös Translation: **Nicholas Mayow**

Valokuva Photograph: **Arietta Kaila**

Opetusministeriö on myöntänyt vuoden 2010 tiedonjulkistamisen elämäntyöpalkinnon arkkitehti Panu Kailalle rakennuskulttuurin ja siihen liittyvän taitotiedon tuottajana.

Panu Kaila (s. 1939) on toiminut tutkijana ja opettajana sekä tuotteliana kirjoittajana. Hänet tunnetaan erityisesti rakennusten restauroinnin ja konservoinnin perinteitä vaalivana osaajana ja pidettynä esiintyjänä. Kaila on myös kansainvälisesti tunnettu puuarkkitehtuurin ja konservoinnin asiantuntija ja auktoriteetti.

Kaila on ehtinyt opettaa kaikissa Suomen arkkitehtikouluissa. Ulkomailla hän on opettanut muun muassa Italiassa, Norjassa ja Japanissa. Kailan muista kansainvälisistä toimitaan voidaan mainita asiantuntijatehtävät UNESCO:n ja kansainvälisen restaurointi-instituutissa ICCROM:issa sekä toiminta kansainvälisessä rakennusmuistomerkkijärjestössä ICOMOS:issa. Lisäksi 20-vuotinen työura Museovirastossa on tehnyt Kailasta paitsi perinteisten korjaus- ja maalaustapojen asiantuntijan myös käytännön tekijän, joka on itse kehittänyt ja kokeillut lukuisia erilaisia reseptejä ja tekniikoita.

Kailan teos Talotohtori – Rakentajan pikkujättiläinen oli Tieto-Finlandia-ehdokkaana, ja Kaila tunnetaankin liikanimellä 'Talotohtori'. Perinnerakentamisen puolestapuhujana Panu Kaila on nostanut käden taidot jälleen kunniaan ja puun käytön uuteen nousuun.

Talotohtori Kaila muistuttaa, että puu on suomalaisille elävä ja pyhä materiaali. Sitä on myös hoidettava kuin elävää – annettava sen hengittää. **PUU**

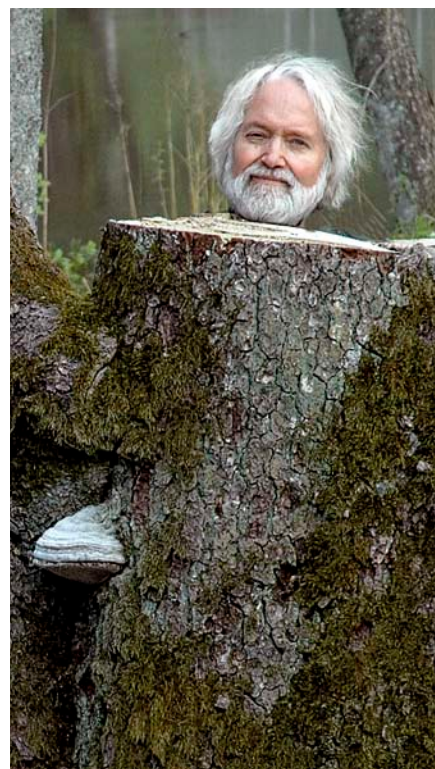
The Ministry of Education Committee for Public Information has granted the 2010 State Award for Public Information (Lifetime Achievement Award) to architect Panu Kaila for his contribution to building culture and its associated know-how.

Panu Kail (born 1939) has worked tirelessly as a researcher, a teacher and a productive writer. He is especially well-known for his expertise in the field of building restoration and conservation with a particular emphasis on cherishing tradition. He is a popular lecturer, too. Kaila is also well-known abroad as an authority on wooden buildings and conservation.

Kaila has not only taught at all the schools of architecture in Finland, but also in various countries abroad including Italy, Norway and Japan. He has acted as an expert for various international organisations, including UNESCO, ICCROM (International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property) and ICOMOS (International Council on Monuments and Sites). Furthermore, his 20-year career at Finland's National Board of Antiquities has made Kaila not only an expert in traditional methods of repair and painting, but also a man of action who has developed and tried out a whole series of different recipes and techniques.

Kaila's book Talotohtori (House doctor), the builder's encyclopaedia, was a candidate for the Tieto-Finlandia non-fiction book prize, and of course Kaila is famous for his role as a house doctor. As a supporter of traditional building, Panu Kaila has helped to restore respect for manual skill and bring about a renaissance in the use of timber.

As Kaila points out, to the Finns wood is living material, so let it breathe! **PUU**

PUUN SYY! WOOD WORKS!

Fiskarsin kesänäyttely
9.5.–16.9.2010

Kuparipaja

Fiskars Summer Exhibition
at the Copper Smithy
9.5.–16.9.2010

Teksti Text: **Teija Isohauta**

Käännös Translation: **Aac Noodi Oy**

Valokuvat Photographs: **Onoma**

Fiskarsin kesänäyttely on ajankohtainen kannanotto siihen, minkälaisia mielikuvia puumateriaali suunnittelun ammattilaisissa herättää, ja miten puutuotteita voidaan jatkojalostaa. Näyttelyssä on mukana arkkitehtien, muotoilijoiden ja käsityöläisten lisäksi taiteilijoita ja alan opilaitoksia.

Monet lähestyvät näyttelyssä aihetta hyödyntämällä puun helppoa työstettävyyttä. Moottorisaha on riittänyt Jouko Kärkkäisen metsämiehen kotikaluston luomiseen. Toisessa ääripäässä on Backmanin tietokoneohjatussa työasemassa erikoismuotein valmistettu koivuviiluvati.

Näkymättömiä, mutta uteliaisuutta herättäviä tuotteita, ovat Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen nanotekniikalla suojatut puunäytteet. Laudat näyttävät tavallisilta, mutta ne hylkivät vettä ja likaa. Tässä vaiheessa voidaan vasta arvailla, mikä keksinnön merkitys on tulevaisuuden rakentamiselle.

Arkkitehtitoimisto Livady on hyödyntänyt keskiaikaisten kirkkojen kattorakenteiden restaurointikokemuksia suunnittelemassaan Villa Hiidenniemessä, jonka pienoismalli on esillä näyttelyssä. Pienoismallien lisäksi ulos on pystytetty 1:1 kokoisia rakenteita ja rakennuksia.

Taideteollisen korkeakoulun opiskelijat Hanna-Liisa Pykälä ja Kaisa Takala voittivat 2009 puu- ja ympäristörakentamisen tuoteideakilpailun piharakennussarjalla, jota valmistaa Timber Frame Oy. Habitaren saunakilpailun satoa on Sauna Savun uusi, löylyvalmis prototyyppi 2. Sen ovat suunnitelleet arkkitehtiopiskelijat Putte Huima ja Otso Virtanen.

Otaniemen Wood Program on tehnyt Kuparipajaan vievän sillan ylle katoksen, joka muodostaa puisen geometrisen oksaston. Terveisiä Shanghaista tuo Teemu Kurkelan suunnittelema viikonloppumaja, joka on verhottu samanlaisilla puumuovipaanuilla kuin Suomen Kirnu-paviljonki.

Ilona Ristan akustiikkatutkimuksista on esillä CNC-työasemalla työstetty koivuseinä. Pinnan sitaatti Eduard Manetin maalauksesta Aamiainen nurmikolla häviää taitavasti toteutettuun optiseen harhaan. Tietokoneohjattua työstöä on hyödyntänyt myös arkkitehti Seppo Häkli, jonka leikkimiseen tarkoitettu pöytä kannustaa lapsia siirtymään tietokoneelta puun pariin.

Veneitä näyttelyssä on esillä kaksi: eteläsuomalainen merijolla ja tenolainen jokivene. Rinnastettuna ne kertovat erilaisista kulttuurisista lähtökohdista. Näyttelyssä on muitakin tyypillisesti puusta valmistettuja esineitä, kuten ruumisarkkuja ja soittimia.

Puun syy! esittelee myös joukon kiinnostavia uusia huonekaluja. Esillä on Jenni Roinisen ja Simo Heikkilän pien-sarjatuotantoon soveltuvia ulkokalusteita sekä protoasteella olevia tuolitutkimuksia Rudi Merziltä ja Jouko Järvisalolta. Valaisimista kiinnostavimmat ovat Timo Peltö-Uotilan utuiset kattovalaisimet.

Taidetta ja käsityöläisyyttä näyttelyssä edustavat Jorma Purasen valokuvat, Ron Nordströmin videoteos, Kristian Saarikorven puukorut, Nora Tapperin veistokset, Janna Syvänojan tuohityöt, Anneli Sainion kaktuspuutarha sekä Aimo Katajamäen puupäät. **PUU**

The Fiskars summer exhibition presents glimpses into the mind of the wood-inspired design professional, and bends the boundaries of conventional wood products. The exhibition features contributions by Finnish architects, designers, artisans, visual artists, and design teams from forest products educational institutions.

Many of the exhibition participants explore and exploit the ready workability of wood. For example, a chainsaw is all that was needed to create Jouko Kärkkäinen's lumberjack furniture, while a birch veneer dish produced on a computer-controlled workstation using specially designed moulds, represents the other end of the scale.

An intriguing, although completely invisible, invention is demonstrated by the pieces of timber preserved using nanotechnology by the Technical Research Centre of Finland (VTT). To the eye, the boards seem perfectly normal, yet they conceal the valuable ability to repel both water and dirt. The potential benefits of this innovation – for example, to the building industry – could be immeasurable.

Livady Architects draw on their experiences of medieval church roof restoration in their Hiidenniemi Villa design. Aalto University students Hanna-Liisa Pykälä and Kaisa Takala present their wooden outbuilding series, the winning entry of an environmental construction idea competition; and the new Sauna Savu series prototype, developed for Helsinki's Habitare Fair sauna competition, is also on display.

The canopy for the bridge leading to the exhibition, comprising a geometric wooden branch design, was designed and built by the Wood Program design studio of the Aalto University. Greetings from Shanghai are brought by Teemu Kurkela's "weekend lodge" design, which is clad in wood-plastic composite shingles similar to those of the Finland Pavilion at the 2010 World Expo, on which Kurkela worked as Chief Designer.

Ilona Rista's studies into acoustics feature a birch partition produced wholly on a CNC workstation. Computer-controlled wood processing is also used by architect Seppo Häkli, whose games table is designed to draw children away from the computer and to interact with wood.

The exhibition also features two wooden boat displays: a southern Finnish sea boat and a river boat from Finnish Lapland. The boats represent two contrasting cultural traditions in Finnish wooden boat-making craftsmanship and design.

Wood Works! also showcases a range of novel Finnish wooden furniture designs. On display are outdoor furniture by Jenni Roininen and Simo Heikkilä, and designs by Rudi Merz and Jouko Järvisalo. Of the light and lamp designs on display, Timo Peltö-Uotila's misty ceiling light design, in particular, stands out.

Among the artworks on display are photographic works by Jorma Puranen, sculptures by Nora Tapper, birch bark handicraft by Janna Syvänoja, Anneli Sainio's 'cactus garden' piece and Aimo Katajamäki's wooden heads. **PUU**

www.onoma.org

Näyttelytyöryhmä Exhibition working group:

Simo Heikkilä, puheenjohtaja ja näyttelyarkkitehti, arkkitehti Georg Grotenfelt, sisustusarkkitehti Markku Kosonen ja puuseppä Kari Virtanen.

TULOSSA COMING

Pekka Pakkala Pohjapiirustus Floor plan: 1:600

Ideakilpailu Aalto-yliopiston ja Oulun yliopiston arkkitehtipiskelijoille
Ideas Competition for Students at the Aalto University and the University of Oulu

Senioritalo
A Senior Citizens' Block

OMATOIMI

Saarijärvi

Teksti Text:

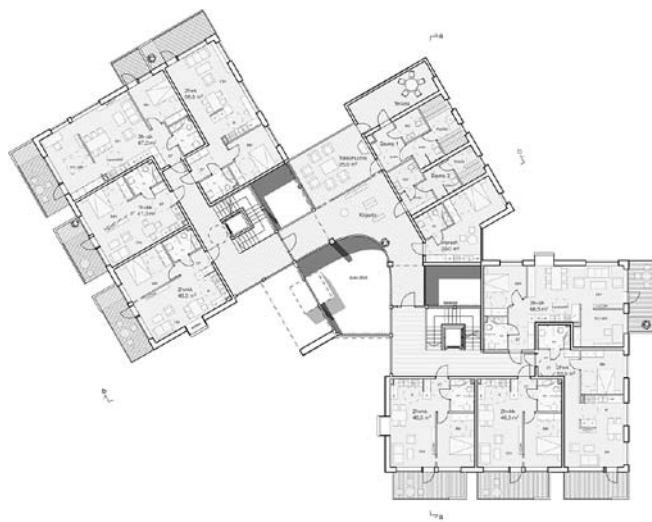
Markku Karjalainen, Ulla-Maija Humppi, Pekka Heikkinen

Käännös Translation: Nicholas Mayow

Puukerrostalo Omatoimi on kolmannen iän asuinyhteisö, joka on tarkoitettu yli 55-vuotiaille, toimintakykyisille asukkaille. Yhteisössä jokaisella taloudella on oma asunto, mutta mahdollisuuksia on myös monipuoliseen yhteistoimintaan.

Suunnitelma perustuu ideakilpailuun, jossa kolme Aalto-yliopiston ja Oulun yliopiston arkkitehtipiskelijää luonnosteli asuin- ja virkistysalueen Saarijärven keskustaan Sivulanpellon alueelle sekä suunnitteli puurakenteisen seniorikerrostalon. Herajärven rannalla ja palveluiden vieressä sijaitseva tontti on yksi Saarijärven hienoimmista rakentamattomista alueista.

Kilpailuehdotukset olivat ilahduttavan erilaisia ja jokaisella oli omat ansionsa: Anna Heikinheimon senioritalossa yhteisöllisyys oli ratkaistu luontevasti, Pekka Pekkalan työssä korostui mittakaavaltaan houkutteleva puuarkkitehtuuri, ja

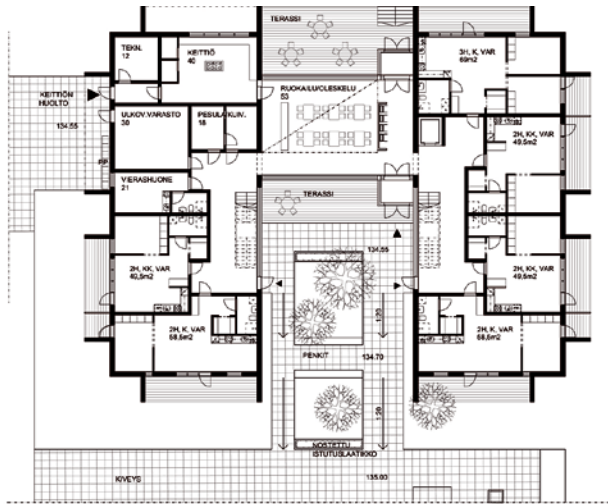

Jalo Sippolan rakennuksella oli persoonallinen ilme ja ammattitaitoisesti suunnitellut asunnot.

Kolmesta huolella laaditusta ehdotuksesta tuomaristo valitsi jatkosuunnittelun pohjaksi Pekka Pekkalan työn. Saarijärven kaupunki aloittaa alueen asemakaavan muutostyön valitun suunnitelman pohjalta. Tavoitteena on, että tonttien luovutus ja rakennussuunnittelu alkaa syksyllä 2011.

Kilpailun järjestivät Aalto-yliopiston puurakentamisen oppituoli, Oulun yliopiston Puustudio, Saarijärven kaupunki, Saarijärven seudun asumisoikeusyhdistys sekä Puuinfo. Kilpailu on osa Moderni puukaupunki-hanketta. **PUU**

Anna Heikinheimo
Pohjapiirustus Floor plan: 1:600

Jalo Sippola
Pohjapiirustus Floor plan: 1:600

Omatoimi is a wooden-built apartment block housing a 'third age' community, that is intended for the active over-55s. In the community, each household lives in a separate apartment, but the opportunity exists for a wide range of social activities.

The design is based on an ideas competition in which three architectural students from the Aalto University and the University of Oulu prepared sketch designs for a residential area in the centre of Saarijärvi and then designed an apartment block for senior citizens, to be built in wood.

Each of the proposals had its own merits: in Anna Heikinheimo's building the social aspects were resolved naturally, Pekka Pekkala's design emphasised the attractiveness of

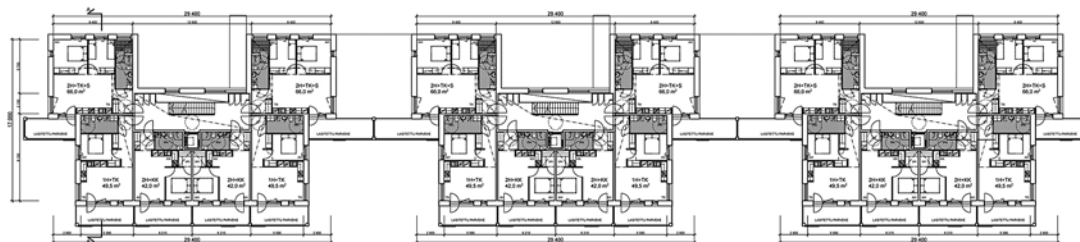
the wood architecture through its scale, while Jalo Sippola's building had a very personal appearance.

Out of the three carefully drawn up proposals, the jury chose Pekka Pekkala's design for further development and the town of Saarijärvi began preparing a town plan based on the chosen design. The aim is that the design of the actual building will begin in autumn 2011. **PUU**

www.omatoimi.fi
www.puuinfo.fi

VIERUMÄEN PUUKERROSTALOT WOODEN APARTMENT BLOCK AT VIERUMÄKI

Heinola

Teksti Text: **Pekka Heikkinen**

Käännös Translation: **Nicholas Mayow**

Pohjapiirustus Floor plan: **1:800**

Puurakentamisen mallikaupungiksi mielivään Heinolaan rakennetaan Suomen korkein, viisikerroksinen puukerrostalo. Tavoitteena on rakentamis- ja asumiskustannuksiltaan kilpailukykyinen asuinkerrostalo.

Talossa on Koskisen Oy:n ja Versowood Oy:n kehittämä liimapuinen, kantaviini seiniin perustuva rakenejärjestelmä. Ääni- ja värähtelytekniisesti vaativassa välipohjassa liimapuu-levyrakenne yhdistetään ohueen betonikerrokseen. 250 mm paksulla eristeellä seinän U-arvoksi tulee 0,14. Talo on suunniteltu passiivitaloksi.

Versowood Oy ja Koskisen Oy toimittavat yhdessä rakennuksen rungon ja puuelementit. Pääurakoitsijana toimii Rakennusliike Reponen. Rakennus kootaan asennusvalmiista elementeistä, jolloin työvaiheet rakennuspaikalla saadaan minimoitua. Sään aiheuttamat haitat eliminoidaan käyttämällä suojaavaa telttarakennetta.

Ensimmäisessä vaiheessa valmistuu 27 asuntoa ja niihin tulee kevytsprinklaus. Rakentaminen alkaa syksyllä 2010.

PUU

Julkisivu Elevation: **1:400**

Finland's highest apartment block, on five storeys, is to be built at Heinola. The overall aim is to construct an apartment building which is competitive in terms of both construction costs and living costs.

The building uses the carrying wall construction system developed jointly by Koskisen Ltd and Versowood Ltd. The floors will fulfil a technically demanding standard for sound and vibration insulation, so the floor slabs will consist of a cross-laminated timber board combined with a thin layer of concrete. With 250 mm thick insulation, the U-value of the walls will be 0,14. The house is designed as an energy-efficient passive-house.

The building will be assembled from elements to minimise the work stages on site. Weather problems will be eliminated by building inside a protective tent structure.

The first phase will consist of 27 apartments equipped with automatic sprinklers. Construction will commence in autumn 2010. **PUU**

Rakennuttajat Clients: **Heinolan Kaupunki, Suomen Urheiluopisto, Koskisen Oy, Versowood Oy, Rakennusliike Reponen.**

Arkkitehtisuunnittelu Architect:

Vuorelma Arkkitehdit Oy Vuorelma Architects

Rakennesuunnittelu Structural design: **Insinööritoimisto Puolanne**

Pääurakoitsija Main contractor: **Rakennusliike Reponen**

Puuosatoimitukset Wooden components supplied by:

Versowood Oy, Koskisen Oy

Laajuus Gross area: **1450 as^m** Nett lettable area: **1915 kem²**

27 asuntoa, 5 kerrosta 27 apartments on 5 storeys

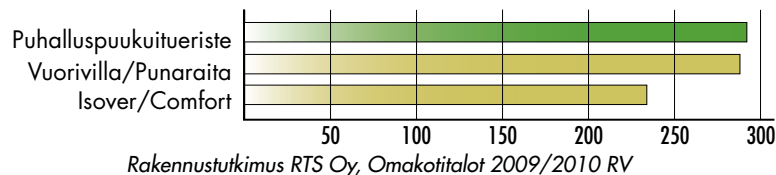
www.merainfo.fi/

www.puuinfo.fi/kirjasto/puukerrostalot/

Halutuin lämmöneriste

Puolueettoman Rakennustutkimus RTS Oy:n tekemän tutkimuksen mukaan puhalluspuukuitueriste saa kokonaisuutena parhaat pisteet omakotirakentajilta.

LÄMMÖNERISTEIDEN TUOTEKUVAT 2009

**Soita maksutta Ekovilla-palveluun p. 0800 135 084
tai kysy Ekovillaa puutavara- tai rautakauppiaaltasi!**

Elämää kestävä lämmöneriste

www.ekovilla.com

...parasta puulle

osmo®
...color

Kasviöljypohjaiset Osmo Color -öljyvahat on tarkoitettu erityisesti puulattioiden öljyämiseen, mutta sopivat myös muille uusille tai vanhoista pinnoitteista puhtaaksi hiottuille puupinnoille sisätiloissa. Kaksi tai kolme ohuesti levitettyä kerrosta puulajista ja käyttökohteesta riippuen riittää. Valmis pinta hylkii vettä ja kestää hyvin myös värjääviä aineita kuten mehua, kolajuomia, kahvia, teetä, olutta ja viiniä (DIN 68861-1C).

Lisätietoja: SARBON WOODWISE OY · Puh. (019) 264 4200 · info@osmocolor.com · Työohjeet ja jälleenmyyjät: www.osmocolor.com

Anssi Lassila

syntynyt born
1973 Soini

Arkkitehti SAFA, Oulun yliopisto 2002, Lassila Hirvilammi Arkkitehdit Oy, pääosakas, tun-
tiopettaja Oulun yliopistossa 1999–2004,
Valtion rakennustaiteen apuraha, 2006

Lassila on perehtynyt puurakentamiseen
omin käsin tekemällä. Suunnittelutöitä mm.
Kärsämäen paanukirkko, Talo Ulve, Sauna
tonttu ja Kuokkalan kirkko.

Architect SAFA, University of Oulu 2002,
Lassila Hirvilammi Architects, lead partner,
teacher at the University of Oulu, Finnish sta-
te grant for architecture, 2006

Lassila's wood construction expertise comes
from hands-on projects. Design projects:
Kärsämäki Shingle Church, House Ulve,
Sauna Tonttu and Kuokkala Church.

Teemu Hirvilammi

syntynyt born
1974 Seinäjoki

Arkkitehtiylioppilas, Oulun yliopisto, Lassila
Hirvilammi arkkitehdit Oy, osakas

Puurakentamiskokemus on karttunut te-
kijänä ja projektiarkkitehtina. Kiinnostuksen
kohteena on puun ominaisuuksien hyödyn-
täminen ja pintakäsittelyt arkkitehtuurissa.
Student of architecture, University of Oulu ,
Lassila Hirvilammi Architects, partner

Hirvilammi's experience in wood construc-
tion has been earned through work and de-
sign. His area of interest is the natural use of
wood and wood finishes.

Jani Jansson

syntynyt born
1976 Jyväskylä

Arkkitehti SAFA, Oulun yliopisto 2004, Luonti
arkkitehdit Oy, osakas

Jansson toimii arkkitehti- ja pääsuunnitte-
lijana asunto-, ja kaavasuunnittelutehtävissä.
Architect SAFA University of Oulu 2004,
Luonti architects, partner

Jansson has served as an architectural de-
signer on housing design and town planning
projects since 2004.

Jukka Koivula

syntynyt born
1948

Arkkitehti SAFA, Oulun yliopisto 1973,
Arkkitehtitoimisto Jukka Koivula 1986

Koivula on toiminut opetustehtävissä ja
puukaupunkien parissa. Toimistolla on pro-
jekteja yhdyskuntasuunnittelusta restau-
rointiin sekä uudis- ja täydennysrakentami-
seen. Puuarkkitehtuuri on työ ja harrastus.
Architect SAFA, University of Oulu 1973,
Jukka Koivula architects 1986

Koivula has worked as a teacher in the field
of wood architecture. Design projects span
from urban planning to building restoration,
new builds and complementary construction.
Wood architecture is both a profession and a
pastime passion.

Andreas Cukrowicz

syntynyt born
1969
Bregenz, Austria

Arkkitehti, Wienin taideakatemia 1996,
Cukrowicz Nachbaur arkkitehdit, osakas,
Vorarlbergin arkkitehtiliiton puheenjohtaja.
Architect, Akademie der bildenden Künste
Wien 1996, President of the Vorarlberg
Association of Architects

Anton Nachbaur-Sturm

syntynyt born
1965
Bludenz, Austria

Arkkitehti, Wienin teknillinen korkeakoulu
1996, Cukrowicz Nachbaur arkkitehdit, osa-
kas
Architect, Technische Universität Wien 1996,
Cukrowicz Nachbaur Architects, partner

19 toteutettua projektia mm. Hittisaun palo-
asema ja kultturitalo ja St.Geroldin kylätalo.
19 palkintoa mm. Itävallan arkkitehtuurin val-
tionpalkinto ja Vorarlberin Puupalkinto.
19 realised projects including Hittisau Fire
Station and Cultural house and St.Gerold
Community Center. 19 Awards including
Austrian Architecture Award, Vorarlberg
Wood Award.

Osmo Rauhala ja Kuutti Lavonen

Toimitus Editors

Päätoimittaja Editor-in-Chief
Pekka Heikkinen ark.6b@kolumbus.fi
Puh. Tel. +358 50 517 4727

Avustaja Assistant
Lauri Korolainen

Ulkoasu ja taitto Layout and DTP
Jari Laiho - design studio WHO ARE YOU oy
jari.laiho@whoareyou.fi

Käännökset Translations
AAC Noodi Oy
Nicholas Mayow

Toimitusneuvosto Editorial Board

Tuija Aaltonen, Seppo Häkli, Minna Hämäläinen, Erno
Järvinen, Johanna Kankkunen, Samuli Miettinen, Antti Ratia,
Henni Rousu, Karola Sahi, Ismo Tawast ja Mikko Viljakainen

Painopaikka Printers
Painotalo Auranen Oy
Forssa
ISO 9001

Osmo Rauhala

syntynyt born

1957 Nokia

Taidemaalari, Suomen Taideakatemia koulu, Kuvataideakatemia 1987, Taiteiden maisteri, School of Visual Arts New York.

Rauhala on tehnyt kansainvälisen elämäntyön kuvataiteilijana. Hänellä on ollut näyttelyitä Pohjoismaissa, Yhdysvalloissa, Euroopassa ja viimeksi Brasiliassa. Rauhala tekee taiteen tohtorin tutkintoa New Yorkissa.

Artist, Academy of Fine Arts, Helsinki 1987, Master of Arts, School of Visual Arts, New York.

Rauhala is recognised for his international contribution to art. His works have been shown in Scandinavia, the US, Europe and most recently in Rio de Janeiro. Rauhala is currently conducting doctoral art studies at New York.

Kuutti Lavonen

syntynyt born

1960 Kotka

Taidemaalari, graafikko, valokuvataiteilija, Suomen Taideakatemia koulu, 1984

Lavosen töitä on ollut esillä näyttelyissä jo 30 vuoden ajan. Hän on saanut Suomi-palkinnon sekä muita palkintoja ansiostaan. Hän on toiminut Kuvataideakatemia professorina, ja tekee väitöstyötä Lapin yliopistossa.

Artist, graphic artist, photographer, Academy of Fine Arts, Helsinki, 1984

Lavonen's style has been attracting international attention for 30 years. He has been recognised with numerous awards, including the Finland Prize. Lavonen has served as a professor at the Academy of Fine Arts in Helsinki. He is conducting doctoral studies at the University of Lapland.

Tom Kaden

syntynyt born

1961

Karl-Marx-Stadt,
Saksa Germany

Taideakatemia Berlin-Weissensee, 1991
Työkokemus: AIC Eisenhüttenstadt,
GAIB Eisenhüttenstadt / Berlin, 1993–96,
Architecture office Kaden
Kaden + Klingbeil Architekten 2002

Art Academy, Berlin-Weissensee, 1991

Professional experience: AIC

Eisenhüttenstadt, GAIB Eisenhüttenstadt / Berlin, 1993–96, Architecture office Kaden
Kaden + Klingbeil Architects 2002

Tom Klingbeil

syntynyt born

1964 Lüz,

Saksa Germany

Dresdenin teknillinen korkeakoulu 1992,

Työkokemus: Architekturbüro Bley,
Wohnungsbau Ernst GmbH, Architect
Klingbeil, Kaden + Klingbeil Architekten,
2002

Technische Universität Dresden 1992,
Professional experience: Architekturbüro
Bley, Wohnungsbau Ernst GmbH, Architect
Klingbeil, Kaden + Klingbeil Architekten
2002

www.PUUINFO.fi

Käännös Translation: Aac Noodi Oy

Puuinfo.fi uudistetaan – anna palautetta

Puuinfo uudistaa tietopalvelunsa. Tavoitteena on kehittää rakennusalan ammattilaisille palvelu, joka helpottaa ratkaisevasti puurakennusten suunnittelua ja toteutusta. Sivuston uudistaminen on osa puutuotealan toimia parantaa palvelu- ja ratkaisutarjontaa rakennusallalle.

Palvelulla haluamme varmistaa, että puutuotteiden ja -ratkaisujen käyttäminen on suunnittelijoille, rakentajille ja viranomaisille luonteva ja haluttu valinta. Tavoitteena on tehdä puun käytöstä helpoin, luotettavin ja kannattavin tapa rakentamisessa.

Suunnitteluratkaisujen ja suunnittelun apuvälineiden lisäksi palveluun liitetään tietoa mm. puurakentamista koskevista määräyksistä tulkintoineen sekä tuotteista, järjestelmistä ja niiden toimittajista. Palvelu tulee tarjoamaan myös tietoa ratkaisujen ympäristövaikutuksista. Uudistuksen myötä tiedon saatavuus ja hakumahdollisuudet paranevat.

Nykyinen puuinfo.fi toimii uuden palvelun julkistukseen asti. Otamme mielellämme vastaan ehdotuksia sivuston kehittämiseksi osoitteessa <http://www.puuinfo.fi/info/palaute>.

mikko.viljakainen@puuinfo.fi

Have Your Say in the All – New Puuinfo.fi

Development of the puuinfo.fi website is in progress. The service will establish as the leading service for building industry professionals, serving as a first port of call for assistance in wood design and construction.

The new Puuinfo service will promote the use of wood products and solutions as a natural and attractive first choice for designers, builders and authorities. Our goal is to make wood the easiest, most reliable and cost-effective method of construction.

In addition to key information on the design solutions and tools, the service will also provide information and analysis of current timber construction regulations, as well as wood-based products and systems and suppliers. The service will also provide information on the environmental performance of wood-based solutions.

The current Puuinfo.fi site will remain up until the launch of the new service. We warmly welcome your requests or suggestions for the new site. Have your say in the new Puuinfo! www.puuinfo.fi/en/info/feedback.

mikko.viljakainen@puuinfo.fi

HYVÄÄ JA KESTÄVÄÄ

GOOD QUALITY AND LONG-LASTING

Teksti Text: Pekka Heikkinen

Käännös Translation: Nicholas Mayow

Valokuvat Photographs: Kimmo Räisänen

Anssi Lassilan ura on ajautunut mielenkiintoiseen suuntaan. Arkkitehti on ehtinyt suunnitella jo kolme kirkkoa, joista Kärsämäen paanukirkko tunnetaan parhaiten. Viimeisin on Jyväskylän Kuokkalan kirkko, jonka Lassila suunnitteli yhdessä Teemu Hirvilammen ja Jani Janssonin kanssa (s. 6).

Lassila kieltäytyy kirkkoarkkitehdin tittelistä. Työpöydällä on ollut asuntoja, toimistotaloja ja parasta aikaa työn alla oleva luisteluhalli. Rakennustehtäviin tai -materiaaleihin ei pitäisi urautua. Vaikka puu on Lassilalle tärkeä ja luonteva materiaali, se on vain yksi muiden joukossa. Kuokkalan kirkossakin luonnonkiveä, puuta ja betonia on käsitelty tasa-arvoisina ja toisiaan täydentävinä materiaaleina.

Anssi Lassila suunnittelee huolella. ”Kärsämäen kirkkoon kului reilusti yli 10 000 työtuntia ja Kuokkalan kirkko on vaatinut noin kahdeksan tuhatta tuntia”, hän toteaa. Tarkan suunnittelun ansiosta työmaalla ei tehty rakennusaikaisia muutoksia – kaikki suunnitelmat olivat valmiit, ennen rakentamisen aloittamista.

Motiivina on halu tehdä hyvää ja kestävää arkkitehtuuria. Kuokkalan kirkon suunnittelun alkuvaiheessa käytettiin paljon aikaa ratkaisun löytämiseen ja tutkittiin useita vaihtoehtoja alkaen suorakaiteisesta laatikosta. Lopputuloksena oli veistosmainen rakennus, jonka toteutuksessa rakennesuunnittelija oli tärkeä yhteistyökumppani.

”Suomessa osataan tehdä puusta vaikeitakin rakenteita”, Lassila väittää ”Laadun avain on hyvä suunnitelma.” Kuokkalassa haasteena oli kirkkosalin verkkorakenne, jonka kokoaminen suunniteltiin yhdessä puuseppä Rudi Merzin kanssa. Kolmesta rimasta laminoidun rakenteen toteuttajaksi löytyi tekijä naapurikunnasta.

Kolmen kirkon suunnittelu ei ole sattumaa. Kaikki niistä ovat tulleet suunnittelukilpailun voiton kautta, mikä on vaatinut tinkimätöntä ja pyyteetöntä työntekoa. Näyttävän ja haastavan rakennuksen toteuttaminen ei kuitenkaan ole itseisarvo: työlään kirkkohankkeen jälkeen Anssi Lassila voisi suunnitella jonkin mahdollisimman pienen rakennuksen. **PUU**

Anssi Lassila's career has taken an interesting turn. He is an architect who has already succeeded in designing three churches, the best-known of which is Kärsämäki Church with its wood-shingle roof. The most recent of the three is Kuokkala Church in Jyväskylä, which Lassila designed in collaboration with Teemu Hirvilampi and Jani Jansson (p. 6).

Lassila refuses to be known as a ‘church architect’. He says that you should not devote yourself to just one type of building, or just one material. To him, wood is an important material and a natural one, but it is only one of many. In Kuokkala Church, for example, stone, wood and concrete are all of equal value.

Anssi Lassila designs with great care. Over 10,000 hours of work went into Kärsämäki Church, and Kuokkala Church has already taken up about 8,000 hours. Because of the preciseness of the design, it has not been necessary to make any changes on site during construction.

His main motive is to produce architecture that will last and is of good quality. For Kuokkala Church, a good deal of time was spent on finding the basic solution. When the basics are arranged properly, it makes the work easier. The end result is a building that has a sculptural quality, a building where the structural designer was also an important collaborator.

Difficult structures can be built in wood, but the key to quality is good design. At Kuokkala, the main challenge was the network structure of the church itself. The way this was assembled was designed in conjunction with master joiner Rudi Mertz. The structure is built up from three battens laminated together and a local firm was found that was able to do this.

Being commissioned to design three churches is not just a matter of chance. All three commissions have come as a result of wins in design competitions and this has called for selfless, uncompromising work. Building impressive, challenging buildings is not an end in itself, however. After these laborious and demanding church projects, Anssi Lassila would be happy to design a building that is as small as possible. **PUU**

Versowood.
As diverse and
innovative as
nature herself.

Versowood.

Yhtä monimuotoinen ja innovatiivinen kuin luonto itse.

Teollisuustie 60, FI-19110 VIERUMÄKI
Tel. +358 10 8425 100, Fax +358 10 8425 380
www.versowood.fi

versowood

Wood makes it possible in the hands of professionals.

Koskisen know-how is used at the Poland's Pavillion in Shanghai World Expo 2010. The Pavillion is covered with Koskisen wooden components on outer and inner shell. Read more from our web pages.

Committed to Wood
www.koskisen.com

